

310785

ప్రతి దినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 10
సంపుటము ౧౦

చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ మార్చి నెల 11-వ తేది మంగళవారము
రుథిరోద్ధారి నామ సంవత్సరము, శామనమాస శుద్ధ షష్ఠి ౬.

No. 187
సంచిక ౧౮౭

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారీచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. పంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిధ నొప్పులకు సంజీవంతిది

తలనొప్పిల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పర్షు నొప్పుల బారదోలును, పోట్లగొట్టును.
బెణుకుల భేషించును వాపుల రూపుమాపును.
తగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

ఈమందును దుద్ధగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేసును.
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

చక్కని డబ్బీతో సహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింట నుండదగినది

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి లేక నెం. 7 తంబు శెట్టివీధి మదరాసు.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున దొరకు అమూల్య గ్రంథములు

ఆరాధనవిధి 0 4 0	ఆత్మజ్ఞానా సంఘము (శరీరము విడిచిన తరువాత ఆత్మస్థితి)	0 8 0
శబ్దకాముది (నిఘంటువు జేబులోనిముడునది)	...	1 4 0
హిందీ తెలుగు ప్యాకెట్టు డిక్షనరీ వెల 1-0-0	సంగీత శమంతకమణి ... వెల 0-8-0	0 8 0
సత్యవత్సూపాఖ్యానము-పద్యకావ్యము. కవిత్యము కడు రసవంతమై ముద్దులు మూట గట్టుచున్నది. కల్పనలు మెండు ఈ గ్రంథమును. జేవట్టిన పాఠకుల కొకపద్య మేని వదల మది జనింపదు.		1 0 0
తత్సమచంద్రిక ... వెల 1-0-0	సతీకా ఆస్థాశబ్దచింతామణి	0-12-0
శ్రీ గురుబోధామృతము అను పేదసారగ్రంథము భక్తిపాటలు, శ్రీమతి కట్టమంచి తిరుమలమ్మగారు వ్రాసినది.		0 4 0
శ్రీరామవిజయం-నాటకము 0 8 0	శారదాంబ-శ్రీధర్మబోధిని నాటకము	0 4 0
తిలక్ మహాశ యుని జీవితము సంపూర్ణోపన్యాసములు. (మూ॥ సత్యనా రాణశాస్త్రి విరచితము)	...	2 4 0
హిందీబాలశిక్ష (తెనుగు తెలిసినవారందరు స్వయముగ హిందీనేర్చు కొనుటకు అనుకూలమగునట్లు వ్రాయబడినది)	...	0 6 0
హిందీ మొదటివాచకము డిటో	...	0 6 0
ఆంధ్రోద్యమము-మొదటి అయిదు ఆంధ్రమహాజనసభల ఆహ్వానసంఘాధ్యక్ష అధ్యక్షకోపన్యాసములు తీర్మానములు చిత్రపటములు కలిగినది	...	1 8 0
బొంబు భార్యలు ప్రత్యేకము	ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 7, తంబు శెట్టివీధి, మద్రాసు.	

వెల్లింగుటన్ సినిమా

8-8-24 శనివారము నుండి 14-8-24 తేది శుక్రవారము వరకు
సా॥ 6-15 గం॥ క్రెడిటోజా రెండుప్రకరణములు. రాత్రి 9-30
శని, ఆదివారములందు 3-15 గంటలకుకూడ యూనివర్సల్స్
రెండరింగు కిరీతుల్, సోమవారం 10-8-24 తేది సా॥ క్రె. 6-15 గం॥
సినిమాప్రకరణము. మంగళవారం 11-8-24 తేది రాత్రి 9-30 గం॥
విలియంహార్మ్యాగనుకాన్ శుభపూర్తి.

ది సోషియల్ బుక్ క్లాసిక్

జాక్ మల్ హాల్ యొక్క ధైర్యసాహస ఆత్మదృఢత
చర్యలను చూచి తృప్తి చెందవలెను.

5, 6, 7 ఉపకథలు, రెండవవారము, 8 భాగములు
ఇంటిక్ నాష్ నల్ న్యూసు, హాస్యముచూపబడును

కావలెను:

ప్రతి చోట మా క్యాలండర్లను విక్రయించుటకు ఏజంట్లు కావలెను. మిక్కిలి లాభకరమైన వ్యాపారము. దరఖాస్తు పంపిన వారములు తెలుపబడును.

Rajvaid Sri Hamandasji Kaviraj
152 Harrison Road, Calcutta

ఎలక్ట్రిక్ పాకెట్టు లాంఛన్

పూర్తిపాకెట్టు 1 కి 2-4-0

జేబు 1 కి 0-120

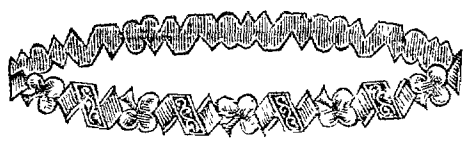
బజ్జీ 1 కి 0-6-0

సిక్ లైటర్స్ స్క్విగ్ లూట్ర 1 కి 1-9-0

పావిబాడి, ప్రక్క ప్రక్క, రింట్ లు.

కనుకకెర్నల్ డబ్బు 1 కి 0-12-0

మినిమెలి కి కో డికోను.

కావలెను

కావలెను

కావలెను

చిత్రవిచిత్ర గాజులకు పుట్టినిల్లు

ప్రస్తుతకాలమునకు తగిన బంగారుగాజులు పలుకము
లలో అనేక కొలతలలో అమృతమునకు సిద్ధముగా నున్నవి.

2 1/2 సవరము మొదలు 8 సవరములవరకు తయారగును.

చేదారము సహా మజారి జత 1-కి మజారి రూ॥ 10-0-0.

ఒకసారి మావద్ద చేరముచేసిన అంతయు మీకే తెలియును.

సవరము బంగారుకు పీమవెండికి పూచీ యివ్వబడును.

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ,

నగలవర్తకులు, 25 చైలాబజారువోడ్డు - మద్రాసు.

చెన్న పురి బజారుధరలు

మార్చి 11-వ తేది మంగళవారము

(1) ధాన్యములు

దనియాల బా 1-కి రు 45-0-0	మొదలు 55-0-0 కలకు
బియ్యము బస్తాలు	మొదలు, వకు.
కుసుమ తెనాలిబి ,, ప 45 గలవి	రు 18-0-0 14-0-0
సెలూరిబి ,, డిటా ,,	16-8-0 17-0-0
డిల్లీబి ,, డిటా ,,	16-8-0 17-0-0
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి	,, 8-12-0 9-0-0
సున్నలు ,,	24-0-0 26-0-0

(2) వస్తు ధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి రు 205	రు 12-0-0 రు 18-4-0
సెనగలు ,, డిటా ,,	9-12-0 10-4-0
పెసలు ,, డిటా ,,	11-8-0 12-8-0
మినుములు ,, డిటా ,,	12-8-0 13-12-0
ఉలము రు 164 ,,	7-8-0 8-0-0

(3) నూనె వస్తువులు

నవ్వులు నూనె బా 1-కి	రు 180-0-0 185-0-0
సెయ్యి వు 1-కి	,, 14-0-0 26-0-0
కొండాపురం పేరుసెనగపప్పుబా 1-కి	,, 60-0-0 62-0-0
యిలకర ప్రజేశము ,,	55-0-0 58-0-0
పేరుసెనగనూనె గానగ బా 1-కి రు 140	మి.కా.నూనె 187
అముదము నూనె బా 1-కి	రు 154-0-0 155-0-0

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	రు 210-0-0
కూరపసుపు ,,	రు 165-0-0 170-0-0
మింప కాములు (గుంటూరిబి) బా 1-కి	రు 70-0-0 105-0-0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు 1-కి రు 45,	50
కాళహస్తీ పాయకట్టు ,,	రు 60, 70
బెల్లము బా 1-కి	రు 50-0-0 60-0-0
చింతపండు బా 1-కి	రు 25-0-0 42-0-0

(5) ఇనుము

పట్టాలు రఖం బా 1-కి	రు 80-0-0 82-0-0
చదరం ,,	80-0-0 88-0-0
రవుండు ,,	81-0-0 89-0-0

(6) లోహములు

వెండి 100 తులంకు	రు 78-0-0 83-4-0
బంగారము, తులము 1-కి	రు 25-8-0 25-12-0
కవరము 1-కి	16-8-8
ఇత్తడి బా 1-కి	రు 298-0-0 3-0-0-0
రాగి డిటా	రు 380-0-0 880-0-0
అస్కా చక్కెర బ 1-కి	రు 57-6-0

(7) రంగులు ఆలిజరైను

అవుకప్పుడు	20 డిగ్రీలు రు 115-0-0
తొట్టి కప్పుడు	డిటా

నోటీసు

మాడపాటివారితాలూకు కృష్ణాజిల్లా గన్నవరం తాలూకాలో చేరిన ప్రయ్యూరు గ్రామంలోని కమతంపల్లం మెరకభూములున్న తోటలున్న వచ్చికి బీళ్లున్న బండరు సబ్ కోర్టు వారివల్ల నియమించబడిన శిశివరుగావల్ల 1334 పసలీకి యేకు సాలుకు కవులకు యిచ్చుటకుగాను సదరు గ్రామంలో నవరు యేప్రేలు తాలూకు బంగళా యదట 21-3-1924 న పగలు 11 ఘంటలకు వేలంపాట జరుపబడును గనుక ఇందుమూలముగా తెలియపర్చడమైనది. పాట పాడేవారు మనిషి 1 కి రు 500 లు Initial Deposit ధరావత్తుకట్టి మీరింపాట పాడవలెను. సదరు సబ్ కోర్టువారి మంజూరు ప్రత్యర్థులకు లోబడి పాట కొట్టివెయ్యబడును. ఆఖరు పాటదారు సదరు సబ్ కోర్టువారు మంజూరు చేసిన ముసాయిదా ప్రకారం శిశివరుగారి పేరను యేకుసాలుకుఖత్తువ్రాసి రిజిస్టరిచేసి యివ్వవలెను. మిగు తానరతులు పాటకాలముందు తెలియపర్చడమవును.

శిశివరు ఆఫీసు, బండరు } కస్తూరి కృష్ణానందం
5-3-24 } రోజు,

హైద్రాబాద్ సంస్థానము

200 వ వార్షికోత్సవము-గొప్ప క్రతుత్వపునుడు.

సికింద్రాబాద్, మార్చి 9:—హైద్రాబాదు సంస్థానము యొక్క మొదటి నైజాము నైజాముల్ ముల్క్ అలీ ఖా బహదూర్ దక్కనుయొక్క స్వాతంత్ర్యమును ప్రకటించిన 200 వ వార్షికోత్సవసందర్భమున నిన్న రాత్రి నైజాముగారు క్రతుత్వోత్సవానవనముల యందు గొప్ప విందు సంగిరి. హైద్రాబాదు లోని టి.డి.వి.ర కెన్నడును ఇట్టిది జరిగియుండలేదు. ఉపన్యాసకునిరమును తోటలును చిత్రవిచిత్రములుగా అలంకరింపబడిన. సర్ తెన్నా క్వు రసెలు, టేడీరసెలు, మహారాజా య్ కిషన్ ప్రసాద్ నకాబ్, య్ ఫరీదుల్ ముల్క్, య్ అమీన్ బంగు, కేశవ అర్జును గార్లకును బ్రధాన క్రతుత్వలకును, సంస్థానములలోని గొప్ప యువోగ్గులకును, సీనియరు టెలిఫోన్ ఉద్యోగులకును వారి భార్యలకును మొత్తము 180 మందికి ఆహ్వానము లంప బడిన. బొంబాయి నమ్మెవలన రాజాలగటుకుటి సర్ ఫహాల్ ఖాయ్ కిషన్ ఖాయ్ గారు నైజాముగారికి చక్కని కానుక

ను బంపించిరి. అది యొకచిత్రపటము. దానిపట్టుము వెండిబంగారుతో నిర్మింపబడి యుండెను. అందు మొదటినైజా ము మొదటి కొని ఏడవనైజామువరకు వారి కుటుంబము అతిశైలు శిల్పముతో చక్కని రంగులతో లిఖింపబడి యుండెను. ప్రస్తుత నైజాముగారు రక్తములతోను మణులతోను పొదుగబడియుండిరి. భోజనానంతరము సాహిత్యముజరిగెను. తదుపరి నైజాముగారి దిగువరీతిని ఉపవ్యసించిరి.

ఉపన్యాసము

రెండువందల సంవత్సరములనుండియును శాశ్వతముగా ఆ సభావంశమువారు రాజ్యమేలుచున్న విషయమును ఆచరించుటకే మనమిక్కడ కూడినామను సంకల్ప కల్గెదమను తెలిసిన విషయమే. 18 వ శతాబ్దమునందు మొదటి నైజాము పేర్నిక గన్నవాడు. ఈతనివరాకమును దాతృత్వస్వభావమున దక్కను కేగాక మారమందున్న హిందూస్థానములోని రాష్ట్రములకు గూడ తెలిసెను. విప్లవములన్నియు కలిసి జూచిన తొలొటొమిడిరి. రాజ్యములో ఆతనికి లోబడుట కచ్చరింపని వారు లేరు. అయినను దక్కనున ఆతనికి పుత్రప్రేమగానుండెడిది. అయినను అక్కరదినముల మరల వచ్చునను ఆతతో ఆతడు కొంతకాలము ఢిల్లీలో గడిపెను. దాని బాబరు వంశము షీజుదళ లోనికి వచ్చుచున్నదని ఆతనికి తెలుసే తెలిసెను. అందువలన ఆతడు తిరిగి తనకు ప్రేమపదంబగు దక్కనుకు వచ్చెను. సామాన్యము కలిసియుండునను భ్రమతో కొంతకాలమువరకు స్వాతంత్ర్యము ప్రకటింపలేదు. తరువాత ఢిల్లీసంహాసమునైనప్పటియో జూలగువారు చ చ చ డి కెం ట కెం ట కే తొల గిం కబు దు చుండిరి. అట్టి సంచాసనముతో సంబంధ ముండుచునుటకంటె వరుసపడుటయే మేలని తలచి మొదటి ఆఫ్ ఖా తనస్వాతంత్ర్యమును ప్రకటించెను. ఈ స్వాతంత్ర్యముకలుగుతో ఢిల్లీ కుట్రలతో సంబంధము లేకుండ నైజాముల్ ముల్క్ ప్రజలకు తేమము చేసారెను.

అప్పటినుండి యిప్పటికి రెండు శతాబ్దములు గడచినవి. నేను రాజ్యము పరిపాలించునకి మూడవ శతాబ్దము ప్రవేశించినది. మొదటి ఆఫ్ ఖా యొక్క స్వాతంత్ర్య ప్రకటన ప్రభుత్వనకు ప్రజలకును రెండవశతాబ్దముగాని బంధము నెప్పరచి తేకభక్తిని రాజభక్తిని నెలకొల్పినది. శాస్త్రజ్ఞులు గూడ శాతోపాలు ఆ ప్రకటనయొక డట్టి గర్వమునే పొందెదరనితలంచుచున్నాను. మన మిదివఱకును నెల్లసను జ్ఞానకాండయొకొని సురైన శాతీయజీవితమును గనబరచుటకు గట్టి ప్రయత్నములు సలుపుచున్నాము. విదేశములనుండి బట్టిడి తేక నైజామురాష్ట్రములు కృద్ధిబొందుటకు తగిన అవకాశములు కలిగియున్నవి. నేను ప్రేమించెడి శాస్త్రజ్ఞులకు శారాజ్యమునందు చరింపని సమ్మతమును ప్రేమయు కలదని నేను నమ్ముచున్నాను. ఈ రాష్ట్రము నందు ప్రభుత్వనకు ప్రజలకును గూడ ప్రేమ యుండుటవలన సట్టి యింకాకము పోగొట్టుకొన తగినది. బహుజీవారెంత్తయినను సర్వకప్పును, పోలీస్ చేతరచ్చును కాని మన ఆభివృద్ధికొరకు మన విధులను మనము నిర్వహించు చుండియుండెల వారి సత్వలతో మనకు పనిలేదు. ఇప్పుడు హిందూజాతములో కల్లముఖ్యమైనదగు యా హైద్రాబాదు సంస్థానాభివృద్ధికొరకు శాతో కూడ ప్రాగుదని కొరచున్నాను. (చాలసేపు చక్కట్లు) అ. (వె)

భవావల్ పూనవాబు

గద్దె నెకుట

రాజప్రతినిధి ఉపన్యాసము

రాజప్రతినిధి కాపు, భవావల్ పూనా—8 మార్చి 1924: మహారాజా యవరాజునకు రాజ్యాధికారము నిచ్చుట శా కిదిమానదసారి. ఈ తనికై నేను భవావల్ పూనా వచ్చుట శాకు చాల సంకోచము. శాభార్య రాతేదని మీరు చెప్పియుంటిరి. వచ్చిపట్టుయిన యానమంతమున ఆమెకుడ సంకోచోపించెడిది. మీరిగద్దెనకి సందర్శనలకి దం యెక్కియుండిరి. మీ మొదలుగానున్న యాకాలమున పోయిన రెండు సంవత్సరముల వంతు కంజాలు ప్రభుత్వమును రెండుసంవత్సరముల నుండి గిర్మియజెన రణ ఏజెంటురు మీరాష్ట్రమును బహుశద్ధగా చూచుచున్నాడు. మీరు విద్య నొసంగిండుటకును మీరాష్ట్రమును ప్రజలను బాగుగ పాలించిండుటకును మీరు కంజాలు ప్రభుత్వమునకును కల సర్ మెనెజినుకును కృతజ్ఞులై యుండవలసియున్నది.

భవావల్ పూనా సంస్థానసితి

అధికముగా సంస్థానము మంచి ఆభివృద్ధిని బొందియున్నది. మీ తాతగారి కాలమునందుకంటె యిప్పుడు దాదాపుము రెండింత లైగది. సర్వజ్ఞివ్యాధి ప్రాజెక్టుకు చూచిన హిందూజాత సంస్థానములలోకల్ల భవావల్ పూనా భాగ్యవంతుడని కనబడుచున్నది. ఈ ప్రాజెక్టు కొరకు భవల్ పూనా సంస్థానము 9 కోట్ల రూపాయలకు వైగా కచ్చింపబడి యున్నది. కాలువ పూర్తిమైన తరువాత 20 లక్షల యొకరములు సాగుభూమి కచ్చునని తలంచుచున్నాడు. ఇటువంటి గొప్పప్రాజెక్టుకు గొప్ప ఆర్థిక సమస్యలు సంబంధించి యుండును. రైల్వేలును రాజబాటలును గూడ వేయవలసియున్నది. త్వరలో మీ సంస్థానము జనసంఖ్య యెక్కుడగును. అప్పుడు మీ బాధ్యతలకూడ యెక్కుడగును. మీ విధులను మీరు బాగుగ గుర్తెరిగియే యున్నారు.

రాజ్యపరిపాలనలో 1 సంవత్సరమువైగా అలవాటు పడియున్నాడు. ఈ కొలది కాలములోనే మీరు మీ కక్షిమను ర్థ్యములను గనపరచియున్నారు. మీవంశమునకు తగినరీతిని నై నికకాఖలో మీరు ఉత్సాహమును గనపరచియున్నారు. కచ్చి యిండియాలో మీరు పొందియున్న తగిఫీదు మీసంస్థాన నై నిక కాఖకు సంబంధించిన సమస్యలను తగిమ్మరించుటలో మీరు బాగుగ నువయోగించును.

1883-సంవత్సరములలో తూర్పుయిండియా కంపెనీయు ను నవాబ్ బహదర్ ఖానును సంధిచేసుకొన్నప్పటినుండియును భవావల్ పూనా చరిత్రయంతయు బ్రిటిషునైనికలకు సామము చేయుటయే యైయున్నది. ఈజిప్టులోను ముల్తాన్ లోను టిరా లోను సామాలిలాండులోను గరినాద్దులలో వహమ్యుడియులకు అధిడీలకు వ్యతిరేకముగాను మీ నైనికలు సామముచేసి యున్నారు. కడకు మొన్న మహాసంగ్రామమున గూడ భవావల్ పూనా నైనికలు మెహమూదులలోను యాజిప్టులోను ఉపయోగించబడిరి. శ్రాగామనధులకుగూడ మీసంస్థానము ద్రవ్యము నిచ్చియున్నది. దురదృష్టవశమున ముందెప్పటికైన యిట్టి యవకాశములు వచ్చి పట్టుయిన మీనైనిక తిదివరలో వలెనే ద్రవ్యసాహసముతో పు చేయుదురని నమ్మెదను. గొంవార్లము నై నిక శాయజదని మీకీజుబడిన బిరుదమునకు సార్వభౌముడు అను మతిని దెలిపి యున్నాడు. 19 సంవత్సరముల యువకుడు గొప్ప అవకాశములను పొందగలుగును. గొప్పభాగ్యులను వహించును. మీరు వహించునీన భారము స్వల్పమైనదిగాదు. 12 లక్షల ప్రజలతేమము విశ్వర్యము మీపాటు నేయబడినది. వారు ఆభివృద్ధిపొందవలెనయి అట్టి ఆభివృద్ధికి కడ్య ఆధారము గావలెనయి మీ ఆభిప్రాయమును వెలుబ్బియున్నాడు. మీరు చిన్నలైయుండి యిట్టి సర్వమును కనుగొనుట చాల కుభనూచకము. మీరజల తేమమును విచారించుటలోనే మీ రాజ్య పరిపాలన మేర్పడియున్నది. మిమ్మభినందించి మీ రాజ్య పరిపాలనలో మీరు జయము కలుగవలెనని కోరుచున్నాను.

(ఆ. వె)

పంజాబు గవర్నరు

8 మార్చి:—గర్ ఎడ్వర్డు మెక్లగాను గారు ముగ్గా నుండి మోటారుతో వెళ్లి రహూల్ యింజనీరింగు పాఠశాలలో పాఠి తోపి కము నిచ్చిరి. తిరిగి వచ్చుచు కేరంగబాదులోనున్న కింగు బార్డిమిలిటరీస్కూలును తినిచేసెను. అచ్చట పనిబాగు సాగుచున్నది. (ఆ. వె)

మహాత్మని కారాగృహ వాసము.

(17)

గవర్నరుగారిలో సూపరింటెండెంటుగారిలోను తరప్రత్యుత్తరములు

మొన్న చేసిన జబ్బునకు కారణము

[గాంధీమహాత్ముడు జెయిలునందుండి వ్రాసిన లేఖలన్న మొదటి నాల్గింటిని కిందటి వారములోను, యీవారములో నిన్న 5 నుండి 16 వ లేఖవరకును ప్రకటించియుంటిమి. నేడు మిగిలిన నాలుగు లేఖలను గూడ ప్రకటించుచున్నాము. ఈ లేఖలు మహాత్ముని వ్యాఖ్యలోగూడ 'ఎంగుఇండియా' నుండి యుద్ధరింపబడినవి.]

(17)

ఎరవాడ శెంట్రిలు ఫ్రైదు 28-6-28

ఎరవాడ శెంట్రిలు ఫ్రైదు సూపరింటెండెంటుగారికి:-

అయ్యా, చేయవలసిన పనినంతట చేయకుండ కొద్దిమాత్రము పనినే చేసేందులకు నేడు ఆగ్రహమున్న పేట ఫ్రైడీలను కొందాదెబ్బలు కొట్టినట్లు యీకడయును వింటిని. కొన్ని కొర్రలు క్రింద గూడ ఒక ఫ్రైడీ అట్టివానినే అతేవేరమున కొట్టెట్లు వింటిని. నేటికా రై విన్నమిదట నా ముగ్గులకు చాల ఆదోళనము కలిగి నేనిందులకు పరిహారముగ నేడైన పనిచేయవలె నని పించెను. కాని నేనేమియును తొందరపడి యేమని చేయును నేనేనినిగాని జేయుటకు నుండు ఆశకునుగూర్చి నరియైనవార్త మివడనుండి తెలిసికొనవలసి యున్నది.

నేను ఫ్రైడీనై యుండి అట్టిసంగతులను వెలిసికొనజాతులేదు. కాని మానువత్వము కల్గియుండుటచేతను, ప్రజలకై పనిచేయుచుండినవాడ నగుటచేతను ఇట్లుగూ సాహసించుచున్నాను.

ఇట్లు మీ విధేయుడు,

మో|| క|| గాంధీ

నెం 827

(18)

ఎరవాడ శెంట్రిలు ఫ్రైదు 29-6-28

ఎరవాడ శెంట్రిలు ఫ్రైదు సూపరింటెండెంటుగారికి

అయ్యా, నిన్న నేను వ్రాసిన లేఖనై నున్న పేట ఫ్రైడీలను కొట్టుటను గూర్చిన కారణములను గంగతి గుండర్పములను పూర్తిగ వెల్లెండులకు మీకును ఇనస్పెక్టరు జెనరలుగారికిని యెంతయు కృతజ్ఞుడను.

కొన్ని మానముల కింద నిల్చి పరికించుట/నున్న పేట ఫ్రైడీలకు యీ విధమగిళ్ళు విధించినపుడు ఆఫ్రైడీలతో నేను మాటాడి, జెయిలుశిక్షణమునకు కట్టుబడియుండుటలు జెనెడనని ప్రభుత్వమువారిని కోరికలు మీకు జ్ఞాపకముండవచ్చును. ప్రభుత్వమువారు నేను చేసెదనన్న గహాయమునకు వందనము లర్పించి ఆ క్కరలేదని ఆఫ్రైడీలను పరల కొట్టుటకు పరికారము రాదుగదా యనున దేక్షతో నేను అదేపట్టుపట్టినైతిని. కాని అనుకోకుంట్లు గాతేను. మఱ ఆ వెనుక దెబ్బలు కొట్టుట యొనవదల యెన్ని యోసారము ఆ శిక్ష విధింపబడినది.

నేనే ఆఫ్రైడీలను ఒకసారి కాదితి నేని ఫ్రైదులోనుండుట యన నెట్టిదియో వెల్లి పనిచేయుటకు ఒప్పు దాదుకొనగూడదనియు, అతిక్రమించి మాటాడరాదనియు చెప్పి చేయించగలనని నాకు నమ్మకముగలదు. నే నట్లు జేయుటకు సాధ్యమగునట్లు నన్ను వారితోనే కలసియుండునట్లు జేయవలసినదిగ కోరుచున్నాను. ఇది సాధ్యము గానియెడల కావలసినట్లు దెల్ల ఆఫ్రైడీలను జూచుట వత్తరువు నిప్పించవలయును.

నేను ఫ్రైడీనై యుండి అట్టి యుత్తరువు నీయుము అడుగ రాదని నాకు వెలియును. కాని నేను మానవజాతులన్నియును జేయున దేక్షతో నిట్లుగుచున్నాను. ఏ ఫ్రైడీనిగాని కొట్టుకుండుట సాధ్యమగునని అందు నుభయము మనస్సాక్షికై తప్పిబిచ్చి ఫ్రైడీల బడిన వారల విషయమున యిట్లు దెబ్బలు కొట్టుకుండ నేడైనవార్త మాన్పు యెడల ప్రభుత్వమువారు కొట్టిన తనని కోరంగ కానమ్మకము. నేనే ఫ్రైడీలతో నుండినయెడల యాదెబ్బలు వారు తిసి వారేమని నాకు నమ్మక మున్నపుడు, యా దెబ్బలమాట నాకు చాలకంటకముగ నున్నది. ప్రభుత్వమువారు యాస్థితి తెలిసికొన వచ్చును.

ఈ నా లేఖకుండలి భావమున ప్రభుత్వమువారు గ్రహించి అనుమతులకు ప్రత్యుత్తరము నిచ్చుదగిన నమ్మసాహసించుచున్నాను గాని, నా నేర ఆ క్కర లేదని చెప్పి దానినై నేను అనాంధ్రముగ నె, వారికి కష్టముగ నుండు పనిని జేయవలసినదని తెల్పి ఒట్టరని గూడ నమ్ముచున్నాను. ఫ్రైదు

ఖయిలులోనుండ యేదైన పనిని చేసేదెవల దానిని జేసి ప్రభుత్వమువారిని కష్టపెట్టి నాకు దేక్షము లేదు.

ఈ సందర్భమున కొందరు ఖయిలీలు నిరక్షరతము నగలం ది. యుచున్నారని తెలియుచున్నది. సాధ్యమైనంత క్వరలో ప్రత్యుత్తరము నీయవలెనని కోరుచున్నాను.

ఇట్లు మీ విధేయుడు,

మో|| క|| గాంధీ, నెం 827.

[ఏ కారణముల చేతనైన నేమి యావిషయమై జరిగిన ఉత్తరముల నిక ప్రయత్నింపజాలకు. కాని జెయిలు సూపరింటెండెంటు, కారాగారముల ఇనస్పెక్టరు జెనరలుగారల యెవరు యొద్దను నిరక్షరతకులను నన్ను జూపిచ్చిరి. ఆపప్పు నేను జేసి నభ్యంతరార్థమున వారు గ్రహించి ఆఖయిలీలద్దరును దాస్తే, తేవుగారు ఉపవాసమును మానిపేసి భోజనముల జేసిరి. ప్రభుత్వము యాదెబ్బలు కొట్టుటకు కారణములను యితర పక్షికులను విచారించి జెయిలు సూపరింటెండెంటు ప్రభుత్వము వారి ఉత్తరువును నుండు బొందనిదే దెబ్బలను కొట్టించరాదనియు, ఫ్రైడీలు జెయిలుకుద్యోగులపై యెదురుదీరిగి చెయ్యరానిపనుల జేసినపుడు యిష్టముకల్పింట్లు జేయవచ్చుననియు ఉత్తరువు జేసిరి. అట్లును సూపరింటెండెంటుగ నున్న మేజరు క్లౌడ్ గు జొన్నగారు కరుణమూర్తివాడనియు, ప్రాంతదనియు అతేయోత్తర కల్పింపబడినట్లు నేను తెలిసికొంటిని. ఈ దెబ్బలు కొట్ట నుత్తరువు జేయుటలో జెయిలు సూపరింటెండెంటు నిర్ణయమునందు తప్పేగాని మరేమి యుగాదని నా అభిప్రాయము. మేజరుజొన్నగారు కొంచెము తొందరపాగివారుగాని యెప్పుడును కరుణమూర్తి యుండలేదని నాకు వెలియును. నేను యెరిగినంత వట్టుకు ఫ్రైడీలదరు గూడ అయిన చాల సానుభూతి గలవాడనియు, ఫ్రైడీ లేమిచెప్పినను చెవియొగ్గి వినుననియు, క్రింది యద్యోగుల తలనైన యేమైన జేయవచ్చునని చెప్పిన వానిని శిక్షించవనియు చెప్పగాగూడ వింటిని. అయిన తప్పేమై న జేసి న ఒ క్కర కా ను ను. అధికారులలో నట్టి గుణముండుట యరుదు. ఇంతేగాక అయి: అతయును శిక్షలోనుండును. అందుకొంచెము తొందరపాగి యగుటచే తప్పులు తరుచుగా జరుగుచుండును. అది అలోచనలేక జేయుతప్పులేగాని కరుణమూర్తిగాదు. యెక్తాయుక్తములలేకుండ కొట్టుట కధికారము జెయిల్ సూపరింటెండెంటుల చేతులలో లేకుండ దీనినే జేయవలసింది. తొందరపాగి గాకుండ నైనను అది తుక్ కట్టెలై నేమి తొలగింపబడినది. జెయిలుపరిపాలనమునుగూర్చియు, ఈ కొట్టుటనుగూర్చియు మరియొకసారి వివరముగ పరిశీలించెదను.

మో|| క|| గాంధీ

(19)

ఎరవాడ శెంట్రిలు ఫ్రైదు 15-7-28

బొంబాయి గవర్నరుగారికి.

అయ్యా, మనము కిందటి సోమవారముమాటాడిన విషయమును మరియొత్తరములకు ప్రభువుగారు తుమించెదరని నమ్ముచున్నాను. నింభనను తయారజేయుటలోను, శిక్షలను నిర్ణయించుటలోను ప్రభుత్వమునకు అధికారములను బట్టి మీరుజెప్పినవాని విషయమై ఆలోచించుకొలదియు, మీదికిప్పుని నాకు తోచుచున్నది. ఆ స్పెషలడివిజను నిబంధనలనుగూడ అట్లు జేయుట అనుమతమునది గుర్తించియు నేమియును గానింపక వైవారల ఒట్టిచేత కాగితముపై నేనో సాకర్పమును ముగియ జేసినట్లు గానించుచున్నది. కఠింశిక్ష ననుభవించు ఫ్రైడీలకు ప్రత్యేకపురకరితో జేయవలగాని, శిక్షలను కల్గించుటగాని, న్యాయశాస్త్రము ప్రకారము మీకెట్టి అధికారములేదని తెలుసుట సుయోగముండల ప్రభుత్వమువారు జేసిరి

పనినిగూర్చి నా అభిప్రాయమును మార్పుకొని వారియుద్దేశ్యములను గూర్చిన అనుమానములను బోగొట్టుకొందును. అందును గూర్చిన నిబంధనలను మీరే కష్టములుగ జేసితిమని చెప్పియుండుటచేత, నాకు ఆ అనుమానమును బోగొట్టుకొనవలెనని నుచిత కోరికగ నున్నది. ఏపనులగాని జేయుటలో నునోడు క్లుప్తమును కల్గి మీరుజేయువారు గారని నేను, ఇప్పుడులేని ప్రజల భావములను నాంత్వ కను ప గోర క ని యు నేకస్పృహను కలందుందును. న్యాయము ప్రకార మట్లు జేయుటకు పీటలేదు గాన యానింధనల యందు కఠింశిక్ష ననుభవించు ఫ్రైడీలు చేరకుండ చేసినందులకు నుకోమము.

మీకునుగొట్టుగాక న్యాయ శాస్త్రము మీకెట్టి అధికారమును తెల్పజాలదని మీ న్యాయ శాఖోద్యోగులు గలవో నిచ్చునెడల యాక్రమించుటలో నేజేనోదాని జేసెదరని నేను నమ్ముచున్నాను.

(1) న న్ను నా మీ తో జేప్పిన నా సహచరులనున్న స్పెషల డివిజను నుండి తొలగింపును. (2) లేదా న్యాయ ప్రకారము మావలెనే జేసియు గడుపుట కలవాటుపడి ఖయిలీలకు కఠింశిక్ష ననుభవించువారిని యీ స్పెషల డివిజనులో చేర్చుడు.

ఈ లేఖలో మాటలు నేను మే 1 న చేదీని సూపరింటెండెంటుగారికి వ్రాసిన లేఖను గూడ తెల్పించి చదివగోరుచున్నాను.

ఇట్లు మీ సేవకుడు,

మో|| క|| గాంధీ.

[ఒకసారి కష్టమగుగాదనిచ్చి స్పెషలడివిజను విషయమై నేను చెప్పవలసిన దేమైయున్నదా యని ఆడుగగా జరిగినవర్తన పై యీ లేఖ వ్రాసుటలసివచ్చెను. ఈ స్పెషల డివిజను నిబంధనలు కన్పిల్లు తుడుతుటకు ముత్రమేమనియు రాజకీయ భాగదీలకు వారు పెరిగినదానికీ కిగిల్లు సాధ్యములు జేయబడిన ప్రజలకు మోసముజేయుటకై యేర్పరుపబడినవియు అయినకు స్పష్టముగ జెప్పితిని. కఠింశిక్ష ననుభవించు ఖయిలీలను యీ స్పెషల డివిజనులోనికి దెచ్చుటకు న్యాయప్రకారము అయినకు అధికారములేదని గవర్నరుగారు నాతో జెప్పిరి. అయిన యొక్క న్యాయశాస్త్రవిజ్ఞానము నేను నుకోనించి కల్పించగా అనిబంధనలకు తానేకష్టముగ తయారజేసికొనగూడ జెప్పెను. న్యాయశాఖోద్యోగులు చేయవలసినవని గవర్నరుగారు కష్టపడి విచారులన్నియు ఆలోచించి నిబంధనల జేసినందులకు నాకు ఆశ్చర్యముగలదు. నా న్యాయశాస్త్ర విజ్ఞానము ఉపయోగింపక పోవుటకు తుప్పుపట్టియున్నను గవర్నరుగారు తొలి నొక్కరక్కాణించియు విడిఖయిలు ననుభవించువారిని ముత్రమే స్పెషలడివిజనులో నుంచుట కధికారమిచ్చి కఠింశిక్ష ఖయిలీల ఒట్టిసాధ్యములు జేయుటకు గాని, శిక్షలను కల్గించుటగాని ప్రభుత్వమువారి కధికారము లేకుండునోమో యను విషయము ను నన్య యము గాక పోయెను. అందు చేతనే వై లేఖ వ్రాయవలసివచ్చెను దాని కి గవర్నరుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు న్యాయశాస్త్రము విషయమై పొరబడితి మనియు, ప్రభుత్వమునకు కావలసిన అధికారముగలదనియు అట్లుజేసి విడిఖయిలుగాని కఠింశిక్షగాని అనుభవించుచున్న ఫ్రైడీలందరమును అనిబంధనలక్రింద జేయవలసినవార గానించుట లేదని తెల్పిరి. కావున స్పెషల డివిజను నిబంధనలు కన్పిల్లు తుడుతుటముమతమే యని నా అనుమానము పిరపడినందులకు విచారమగుచున్నది.]

మో|| క|| గా.

ఎరవాడ శెంట్రిలు ఫ్రైదు 6-8-28,

(20)

ఎరవాడ శెంట్రిలు ఫ్రైదు సూపరింటెండెంటుగారికి:-

అయ్యా, నన్ను జూడ నుద్దేశించినవారిపేర్లను ప్రభుత్వమువారి కంపగా, యిద్దరనుమాత్రము నన్ను మానుటకు రాని యే ప్రభుత్వమువారు తీర్మానించినదియు; ఆ కంపిన పేర్లలో నా రా య ఇ దా కు జేత దా ను గాంధీ గా ర అ ముత్రము యీసారి మాటాడనచ్చుననియు మీకు నేడు నాకు వెల్లియుండిరి.

ప్రభుత్వమువారి తలదలకు నన్ను జూచుటకు వినుగురుని రానిచ్చుకంటకతే యిప్పుడొక్క యెము నా శిర్ష కరముగ నున్నది. నాతో యాల్లాటం నే యెన్ని యాత్మిక క విషయమున యిట్టి అగోరముగూడ లేచావుటలకు సాధ్యమును అంగీకరించెదను. అందుకొకమును దొనినెను. నేనెప్పుడును నాకు నాశ్చర్యముగ నీ సోకర్పమును అక్కరలేదని తరస్కరించియుండేదాడనే.

అక్కిటిట్ట కాన్సెలరరీ భారతీయాలకు అధికారులు
తమిళనాడు చున్నదను విషయమే మాట్లాడుచు గౌ. సి. పి.

१४३५

ప్రజల తమ ముగ్గుల మత ద్రోహము

ఆంగ్ల ప్రభుత్వమువారి నిరంకుశ చర్య

ఆలిఘురు సెన్సారు పిచ్చు చేష్టలు

అతిముఖ్యముగ తంజివారము 18 గంటలు నిలిపివేసెను

మాలానా మహమ్మదాల్ గారి ఉపన్యాసము

ఈ నెల 7 వ తేదీని ఆలిఘురు జమీన్దార్లలో శుక్రవారము ప్రార్థన జరిగినది. మాలానా మహమ్మదాల్ గారి యుపన్యాసము నొనగిరి. "యద్ధనమయమున మక్కాపేర్లు ప్రతిపూలుచే చేసిన మత ద్రోహముకంటెనుగూడ నిపుడు ఆంగ్ల ప్రభుత్వమువారు చేసిన మత ద్రోహము చాల ప్రబలమని చెప్పకతిప్పదు. భారతదేశమునండి ఆంగ్ల వేల్పుటకు నియమించబడిన ప్రతినిధులనవసరముగ కాలయాపనముచేసిరిని కొందరాక్షేపించిరి. చనుపార్ట్లకొరకు 1923 నవంబరులోనే యిండియా ప్రభుత్వము నకు విజ్ఞప్తినిశంపినను వారిపట్టివరకునుగూడ పానుపార్ట్లనియనేలేదు. అందువలననే ప్రతినిధుల ప్రయాణముపట్టివరకును సాగకుండ పోయినది.

ఖిలాఫతు కన్ఫెరెన్సులను గూర్చి కేసులు పాపాగారికి తంజివారము పంపగోరును నేను బొంబాయిఖిలాఫతు కార్యాలయమువారికి తంజివారము పంపగా దానిని ఆలిఘురు సెన్సారు 18 గంటలవరకును నిలిపివేసెను. నాతంజివారము బొంబాయిఖిలాఫతు కార్యాలయమునకు చేరునప్పటికే టర్కీవారు ఖిలాఫతు ఎత్తివేసినవారై బొంబాయివారికి చేరినది. గాన ఖిలాఫతునుగూర్చి భారతీయులయభిప్రాయ మిట్టిదని ముందుగా తెలిసికొనుటకు టర్కీ ప్రభుత్వమువారి కేసుయు నవకాశము లేకపోయినది.

దుర్భరసంతాపము

ఇంతసంతాప మిదివర కెన్నడును కలుగలేదు

టర్కీనిగూర్చి యిదివరకున్న వార్తలలో నేనుదివ్యుడు ఖిలాఫతులకును మహమ్మదీయుల కింత ప్రతిఘటనలు తోపముచేరినదియండలేదు.

టిహాల్ లో తురుష్కులయిటలికాతి కోపించి తెలిసినపుడు, టిహాల్ లో ఆరమ్మలను ఘోరకాత్యచేసిన తెలిసినపుడు, బొంబాయియుద్ధమున బలైయున్న కనిస్టాంటినోపిలుకు మైత్ర్యమును నమ్మిరి తెలిసినపుడు, కెంకలపాపాగారి యనుచు బలమైయున్నవారు ఆదియాసోపిలును చాల్కను మిత్రులను చాలియోగిశ్యముచిరి తెలిసినపుడు, అక్షేపిభావమున వీరమర్దనమును స్వీకరించుటకై ప్రదేశముల రాజులు టిహాల్ కిస్టాంటినోపిలులో చేరియున్నా రి తెలిసినపుడు, జర్మనీయుద్ధమున మొక్కాపేర్లు మత ద్రోహియై ప్రతిఘటించినవారై తెలిసినపుడు, తాత్కాలికసంధిలో బసావాగ్ధుడు జెహానలీ మెదీనా నగరమును సుర్ప పబడెను సంతాపవార్త వినిపించినపుడు, నేను ఆంగ్ల ప్రభుత్వమువారు ఖిలాఫతు పార్ట్ లో ఆపదనిల్పి వేసినవారై వినిపించినపుడు నడిగినంత సంతాపముయగలేదు. వైస్రొగ్గా విషయము లన్నిటిలోను మక్కాపేర్లు మత ద్రోహియను మొగ్గిటి తప్ప కల్గిన దనియును మహమ్మదీయ భౌతికాధికారమునకు కలిగిన ప్రతిఘటనకే సుబంధించి యున్నది. మహమ్మదీయ మతరక్షణమునకు వూరిన జేతనల వారికి శత్రుపక్షమునకు చేసిన బలమైన మెల్లవర టిహాల్ నె యీ పర జడమును కొల పట్టి కారణమైంది.

పరాజయములన్నియు వరిధ వకరిములు గావు

ఇన్ని కారణములు కలిగినను ఎన్నయునుగూడ వకాభవము కలిగింపలేదుగాని ప్రతిసారియును నున కభివృద్ధి సంతాపము మూలము కల్పితము. బొంబాయియుద్ధమున వచ్చిన వార్తలలో ముఖ్యముగా కోక వార్తను చదివినపు డిట్లు. గూడవర తెనుక కింబిదగిల్చినవగ నాకు పూర్తిగా కలిగినది. ఇక నేనావిమలమును గాచనవరములేదు. మరి ఆకేడ్లకు జరిగిన తాత్కాలిక సంధినికలుగుగూడనంటితో కథ పూర్తిగా ముగిసినను భిషాయమునే కలిగించెనుగాని వరిగొడ్డి నెలల కే ము ప్రభావముపాపాగారి యిం. ధీర్వమును ప్రకటింప నిలువబడుటచే ము. సాకాంతరము లందయు పసాగెను. కాని మహమ్మదీయ ఆరెడ్ల చేయు సమగమున నే నగరియో యుద్ధమున తురుష్కుల పూర్తి నోడినియో గ్రీవచాదు ఆంగ్లము వక పరుచుకొనినయో నోక వార్తలొచ్చింది. అది నిజము గాదని గుంట నే నరొక వార్త వచ్చినది. ఈ రెండు వార్తలను వినిట

యే ర ద వు గా కా రా గృ హ వ్యా ర ము అ మ య్మ లో న బ ం ధి ం చి మూ ని కో పోయినది. నేను కాకాగూహున కేగిన తర్వరమునాటికి గాని కెంకలపాపాగారివిజయవార్త నాకు పరిగా తెలియనేలేదు. వీ జర్మను శిరసాలలో నేనేకాలివానమున నుండగా నాకావార్త ఎటులా తెలిసింది. నేనాసమయమున ప్రాసిగీతములలో నాయువంతమును గూర్చుగా నిందుకూచించియుంటిని. అంతటితో నామొకటిచింతయంతయు నంతరించెనది. గీరములలోని కడలానప్పకటనము గూడ కొంత లగింది. మరియొక తర్వరమునకు నేను విముక్తదైలాసేనుసంధిని గూర్చి పత్రికలో ననుగ్రముగా చదివించి. తిమ్మయ్యచివేతునున్న తరాజశ్రవణ మామూండి కెప్పించుకొన గలుగుటచే గాక మహావిజయమును గూడ బడచుటావిన తురుష్కుల వాటి యుద్ధాని కాధి నాధుని ప్రతాపమునకు నాకధిమపే నానందమును కృతజ్ఞతయు కూడా కలిగింది.

అదియైన సమగ్రానందము కాకపోయెను

అయినచు మొకటిరెండుదినములు మాత్రమే నిలిచెను. రోగివీడికయై పిరికలమునండి నారాకై నిరీక్షించుచు భవాలిలోనుండినావ్రతిను మహాటకు బయలుదేరి చాలాభిర్దగ రమున హాకింబట్టబాగు సామెలుగాలి సందర్శింపగా ఆంగ్లలో ఖిలాఫతు కాపడ కలుగనన్న వార్త వారానిచ్చిరి. విరోధాభివేదనలను వారియొద్దలలోనే పూర్తిగా నోడించి ప్రబలముగ పరాధించినందుగూడ వారి లింకను ప్రతిఘటనం దాక గల్గలేదు. అదికే ఘనముగనే ప్రతిఘటనయింపవలసి వారు నిరీక్షించుచుండిరి. ఏల ననిన, మతాంతరులకు పాశ్చాత్యుల యామోదమును బడచుటలేదు నుక్కాదమునకు నుద్దా వికేత పరాజితుల పాదములపై బడుటకు సిద్ధముయిన్నాడు. అనుచున్న నేను హాకింబట్టన వింటిని.

చారిను నగరవిషయము

నేను దీనిని పూర్తిగా త్రోసివేయబాలను. ఏలనగా అంత పూర్వము మూడుసంవత్సరములనాకు నేను పారిను నగరమునందగా తుతోబాడ నున్నవారిలో సమర్థుడగు నోతురు ముక్తముఖుడు మేమందరమును భుజించుచున్న సమయమున పరీక్షన ప అ టు లు చి ని స పు డు నాకు టర్కీని యుఖున చిచ్చి నది. "టర్కీవారు మహమ్మదీయ మత మానవలంబింపక పోయినచో హాకింబట్టి చాలా కానుండెడిది" అని అకడు ము. పూర్వముగ పలికెను. అది అనాలోచితముగా గాదు పరివాహక్తియిను గాదు. అతిదారుణముగా మూరులను స్పెయిను జేతనుండి తరిమిన పిమ్మట విరోధాభివేదన మిగిలిన మహమ్మదీయమతాంతరులకు తురుష్కు లొక్కరే యుటచే క్రైస్తవపంచయనందలి ప్రతివ్యక్తియు వారికి వగ తుడైన మాట నిజమేగాని, మహమ్మదీయమతమునకు గల భగవ

దక్షిణము చుండు క్రైస్తవలవాడు తెన్నియొన నేమి లెక్కా ఈ విషయములను నే టర్కీ ప్రజల జిల్లిపాయము తరితిగా నెప్పుదియు నేను చూచానగా గ్రహింప గలిగితిని.

మహమ్మదీయులలో ఖిలాఫతును విధేయులు కాని వారు కొందరుగూడ నుండుటకవ కాశమున్నట్లును ప్రతిఘటన ఎవరిని, ఖిలాఫతువార, అనిపించుచుండురో అట్టిమహమ్మదీయులు యీ నూచనలను గ్రహింపకుండెనున్నారా? ఈ విషయము చాలమున్నీరమైంది. దీనినిగూర్చి కత్రికలకు వ్యాసములు ప్రాయము టకు గూడ సంశయింప దగినదనిపుడు హిరంగ సభలలో నుపన్యసించు విషయమున నింకనుసంశయింపలేనియందునని చేరుగ చెప్పకలేనా. ఏలననిన భారతదేశమున ప్రభుత్వము నెరుంగని కొందరు వక్రకానివ్యాసములు ఇట్టి ఉపన్యాసములకు తమ ననుకూలించుటచే దురుభిక్షము గాచించుచుండును. అట్టివారి రము జగక పోయినను గూడ సాధారణముగ మ. డి. మ. డి. లి పత్రికలలో నిట్టి వ్యాసముల సుపన్యాసములను యథామార్గముగ ప్రకటింపక పూర్వోక్త సంబంధములేని తర్కల కడికలుగా ప్రకటింపబడుచుండును. అదిగాక మనకుసాధారణముగా వచ్చునార్తలు గూడ కళాకేళిమార్గముల నుండియే వచ్చుచుండును. యాదము టర్కీ మున్నగు దారుణాధిపతుల టర్కీ ప్రభుత్వము పూర్తిగా బయటపడినది గూడ మన మింకను ధైర్యముగ చెప్పవలెను. గాన నిట్టిస్థితిలో నిజస్థితిని నరిగా మనము తెలుసుకొన గలుగవలెను మనదేశమున మన మేమియునును బహిరంగముగ చెప్పగూడదని వివేకధను లుండజేయుచుండురు.

ఆంగ్లరాకు పుష్కలము

ఈ కారణముననే యంతరంగమును ఖిలాఫతును గూర్చి ముందంజవేసి పనిచేసి మేమందర మిప్పుడు మామూ వహింపక లసి వచ్చింది. గాన నీస్థితిలో ఆంగ్లరాకును కనిస్టాంటినోపిలుకును ప్రతినిధులను పంపుటకల్ప మనము చేయదగిన దింకేదియే లేదని హాకి. జీ. డాక్టరు అన్నారీ గార్లమున్నగు నాయకు లదివర కే నిశ్చయించినట్లు నేను ఢిల్లీలో నాగిన ఒకటిరెండుగంటలకాలములోనే హాకింబట్టి నాకరించెను. ఆ ప్రతినిధిసంఘమునకు హాకింబట్టి అధ్యక్షుడుగా నుండుట్లును, డాక్టరు అన్నారీ, మాలానా అల్లు. కలం అవనుగావును నేనును సభ్యులముగా నుండుట్లును వారు నిశ్చయించిరి. బొంబాయియుద్ధమున ఆన్నారీ గార్ల వైద్యులశాఖలో నచటి కేగి నేనవేసి చాల మెప్పుకవేసి. ఈసంఘమువారచట ఖిలాఫతును కమాలుగాలికి సత్కార పురములను సమర్పించవలెననియును, ఢిల్లీలో మంజునిప్రజలకు సర్వకారాలచే చేయబడిన జేటికా. ఖిలాఫతు సత్కార పత్రమును, నగరర్షి ఖిలీకురు బొంబాయి భారతదేశమున చేయబడిన ఉద్దము కమాలు పాపాగారిని, ఒక పత్రమును ఇప్పటిపాపాగారిని సమర్పించవలెననిగూడ నిశ్చయించబడెను.

ప్రధానోద్దేశము

ఇది యంతరము న నా చా ర ని ర వ్తి కాణ మే. మొదటి న అ గు రు భా లి ఘా లే పద్ధతిని చురవ్వవారములను సాగించిరో ఆపద్ధతినే యింకముందు గూడ శ్రేష్ఠముగా ఖిలాఫతుకర్తవారములను సాగించుకున్నారని ఖిలాఫతులోను ఆంగ్ల రాజనీతిజ్ఞులలోను చర్చించుటయే ము. ప్రధానోద్దేశమైయుండెను. మొదటిసారి ఖిలాఫతును మతవ్యాప్తికే తమకేక్తి నంతను వినియోగించిరి. మామవులపై మత సంబంధము నాధ్యాత్మికకేక్తి పాకుగా వ్యాపింపజేయుచుండిరి. భౌతికాధికారమును స్వరక్షమునకు మాత్రమే వినియోగించిరి. ఏవిషయమును సహకారులతో నాలోచింపకుండ వా కే కార్యమును చేసియండలేదు. కంటి నిరంకుశులకు రాజులు గారు. తమ కుటుంబములనుండి రాజ్యాధికారము తొలగిపోయిందని యిపు కొనుటకు స్వార్థపరత్వముతో వారెట్టి పక్షము చేయలేదు

భారత మహమ్మదీయులకు వివేకదయము

ఇట్టి ప్రాణావసరమయినను గూడ మహమ్మదీయులు ఖిలాఫతు తగినసహాయ మొనరింపకుండుటచే నే వెక్కు పురమంతరము నుండి ఖిలాఫతు పని సరిగా జరుగుచుండలేదని స్పష్టముచున్నదిగాని తాత్కాలికపరిధి జరిగిన పిమ్మట భారత మహమ్మదీయులు మాత్రము సమయానుకూలముగా పనిచేసిరి. వెనుకటి ముల్తాను, మహమ్మదు హిందూద్విగారును వారి ప్రధానమంత్రి దామదుధరీకు పాపాగారును 1920 లో చేసినలో టర్కీని పరాధిను చేయవలెనని సమయమున పిమ్మట నెరుగు సుధి యని పిలువబడిన సుధి చిత్తు ప్రతిమున వారిద్దరును సంతకము చేయనున్న సమయమున, భారత మహమ్మదీయ ప్రతినిధిసంఘమే యిదినికే హిత్వదేశము చేసినది. అసమయమున కల్పదు నేనే అధ్యక్షుడనగా నుండిరి. "మీరు టర్కీదేశమునకు మాత్రమే గాక మహమ్మదీయ ప్రపంచమున

తేత్ర సామంతాలను దక్షిణంబున వున్నవనీ, 212
వ. పునానన జనగా పి. జి. ర. సామంత్యమునవనీ. 213 గ్రంథ
విశ్రాంత్యనరణంబు మేరమిదన యీ సామంత్యమున వ్రే మున
ఉండుమూల గ్రంథమునకు గాన ప్రాసంగ్యమునను గాని
సాధన.

ఆంధ్ర పత్రిక

1924వ సం॥ మార్చి నెల 11 వ తేది

మంగళవారము

బడ్డెటు నిరాకరణము

హైందవ శాసనసభలో, పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారి నాయకత్వముక్రింద, బడ్డెటునిరాకరణము జయప్రదముగ నారంభమయ్యెను. నిన్నటి దినము నాలుముఖ్యాంశములక్రింద ప్రభుత్వమువారిదిగిన గ్రాంటులను, శాసనసభవారు నిరాకరించినది. ప్రభుత్వపు గ్రాంటులను నిరాకరించుటలో తమయుద్దేశ్యమును, నెహ్రూగారు స్పష్టముగ వెల్లడిజేసిరి. ఇందు విషయమై దుర్భిప్రాయపడుట కధికారుల కవకాశము లేకుండ జరిగిరి. మొట్టమొదట, కష్టమున న్యాయము నిరాకరింపబడెను. కష్టమున శాఖపట్ల తమ కష్ట ద్వైవములేదని, నెహ్రూగారు ముందు గనే చెలిపిరి. దేశీయవత్త్రములపై విధింపబడిన ఎక్సైజుపన్ను అన్యాయ మని దేశము చాల కాలము నుండియు మొరలిడుచుండెను. ఇంతవరకాపన్నును ఇండియా ప్రభుత్వమువారు తొలగింపక బోయిరి. ఈ మారును దాని నటులే నిలిపియుండిరి. ఏ దేశమునందయినను, దేశీయవత్త్రములపై పన్ను విధించుట గాఢింపదు. హిందూదేశ పరిస్థితులు వేరు. ఐనను నెహ్రూగారు పన్నుల మంచి యెడలను విచారించ బోలేదు. ప్రభుత్వవిధానమే తొలగవలయు నని దేశము గోరుచున్నపుడు, ఈ గ్రాంటును గూర్చి గాని, ఆ గ్రాంటును గూర్చిగాని మొరలిడిన నేమి ప్రయోజనము? బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వస్థాపనము విషయమై యోచించుటకు రొండుటెబిలు సమావేశమును కూర్చవలయు నని శాసనసభవారు గోరియుండిరి. వీరి కోర్కె ఎంత మాత్రము తీవ్రమని ఎంచువీలులేదు. స్వరాజ్య పక్షమువారు మొదట ప్రచురించిన తీర్మానములకును దీనికిని, తారతమ్య మెంతయో గలదు. ఐనను, స్వతంత్రపక్షమువారిని సమాధానపరుచు నిమిత్తము నెహ్రూగారు తమ నిశ్చయమును తగ్గించుకొనవలసివచ్చెను. రొండుటెబిలు సమావేశమును నిరాకరించుట భావ్యముగ నుండలేదని, స్పెక్టిటరుకర్రకగూడ ప్రకటించియుండెను. ఇండియామంత్రియగు ఆలివియరు ప్రభువుగారు అసతి కాలములో ఇండియా ప్రభుత్వపు విన్నపములకు లొంగిపోయిరి. లేబరుపక్షాభిప్రాయము కలిగిండి. శాసనసభవారి తీర్మానమును నిరాకరించినందుచే, జాతీయపక్షమువారు సప్లయలను నిరాకరింపదలపెట్టిరి. ఇండియా మంత్రిగారి చర్యపట్ల తమ అసమృత్తి జూపుట కిది యుత్తమమార్గమని, నెహ్రూగారు చలికిరి. సప్లయల కంగీకరించుటకు మంద, ప్రజలకష్టములను నివారించవలయు నను సూత్రము, రాజకీయకరిజ్ఞాన మేమాత్రము గల వారియినను తెలిసియున్నదేగాని క్రొత్తదిగాదు. డాక్టరు బి సెంటుగారు నిన్న మొన్నటివరకును యీసూత్రమును ప్రతిపాదించుచుండిరి. నేడుమాత్రము బి సెంటుగారి కీవద్దతి బరికీగాలేదు. ఇయ్యది సక్రమరాజ్యాంగ వద్దతి మిదియు, దీనికిని ఓధ్యంసకపద్దతి యగు వశస్థంభనకును సంబంధము లేదనియు, మామూ

లుగ నన్నిదేశములవారును యీవద్దతిని సామాన్యముగ నవలంబించెద రనియు, నెహ్రూగారు వాక్రుచ్చిరి. బడ్డెటును నిరాకరించినంత మాత్రమున పరిపాలనము స్తంభింపదని, నెహ్రూగారికి చెలియును. రాజప్రతినిధిగారు సర్దిపై జేసి, బడ్డెటు గ్రాంటులను పునరుద్ధరించెద రనియు, ఆ పిమ్మట తా మేమియు జేయజాల మనియు, నెహ్రూగారికి చెలియును. నెహ్రూగారు సూచించినటుల, స్వతంత్రదేశములలో సప్లయలను నిరాకరించిన ప్రభుత్వముగిపోవును. హిందూదేశమునందటులగాదు. సప్లయలను నిరాకరించినంత మాత్రమున, ప్రభుత్వమువారు జంకక గ్రాంటులను పునరుద్ధరించి తమ యిచ్చను నెఱవేర్చుకొందురు. మధ్యరాష్ట్రములో శాసనసభవారు గ్రాంటులను నిరాకరించినందులకు ఫలమే మయ్యెను? గార్నరు గారు ట్రాన్సుఫర్డు శాఖలను వశపరుచుకొనిరి. ఇందువలన గలిగెడి సత్వోఫలితము లేకున్నను, సంస్కరణములు నిరర్థకములని చెలుపుటకు మాత్రము అవకాశ మేర్పడుచున్నది. సంస్కరణముల తెరదొలగి, నిరంకుశ విధానము నిజరూపముతో బయల్పడ గలదు. శాసనసభలను బహిష్కరించిన అసహాయవాదులు తమ విధులను నెఱవేర్చక మూలదాగి యున్నారని, అధికారులు నిందించుచుండిరి. ఇప్పుడటుల గాక వారిలో గొందరు శాసనసభలో ప్రవేశించి స్వరాజ్యాయమును వెలిబుచ్చగ, శాసనసభవారి తీర్మానమును గూడ, ప్రభుత్వమువారు లెక్కింపరయిరి. శాసనసభలోజేరి సహకారము నలుపుట వలన నిసుమంతయు లాభములేదని, ఇప్పుడు మరితి స్పష్టమగుటలేదా? శాసనసభాబహిష్కారవాదులు కడు దూరదృష్టితో మెలగి, దేశీయుల ఆత్మగౌరవమును కాపాడిరి వెల్లడియగుటలేదా? ఉప్పుపన్నును సర్దిపై జేసినపుడే, సంస్కరణములు శాసనసభలకెట్టియధికార మొసగినో జనసామాన్యమునకు చక్కగ చెలిసినచ్చెను. రూపమునందు మాన్యుగలిగినను, పరిపాలనావిధానమునందీసు మంతయు మార్పుగలుగలేదని, తెల్లమయ్యెను. బడ్డెటువిషయమున హైందవశాసనసభవారు నిశ్చయములనియు, ప్రజేచ్ఛను కొనసాగింపజాలరనియు, నెహ్రూగారు తెలియజెప్పిరి. పార్లమెంటరీ ఆర్భాటము లున్నను, కావలసిన యధికారము మాత్రము శాసనసభకు లేక బోయెను. ఇట్టి సంస్కరణములను రద్దుజేసినను విచారించువారుండజాలరు. దెబ్బ తగిలి రక్తము గారుచున్నపుడు, డాక్టరుగారు నెమ్మదిగ నాలొచించెదమని జెప్పిన రీతిని, ఆలివియరుగారి ప్రత్యుత్తరమున్నటుల నెహ్రూగారు వర్ణించిరి వీరి పర్లమెంటు దతిశయోక్తి విదియులేదు. రామ్మే మాక్డనాల్డుగారు హిందూదేశప్రశ్న గూర్చి పార్లమెంటుసభలో చర్చించుట కొక దిన మవకాశ మొసగ రయిరి. ముఖ్యప్రశ్నలనేకములు గల వని పలికిరి. హైందవసమస్య ప్రాముఖ్యమును వీరు గుర్తింపలేదనుట కింతకన్నను వేరు నిదర్శన మేమి కావలయును? అన్నిపక్షముల వారును సత్వర స్వరాజ్యసక్తుల యి యున్న నిక్కాలమున, ఆలివియరు ప్రభువుగారు ప్రాతకాలపునాటి ఇంపీరియలిస్టు సిద్ధాంతముల నేకరువు జెట్టుట జూడ, వారి కింకను హైందవప్రశ్న గోచరింపలేదని స్పష్టమగుచున్నది. మోతీలాలు నెహ్రూగారు రవలంబించిన బడ్డెటునిరాకరణపద్ధతిచే నయినను లేబరు ప్రభుత్వమువారు మేల్కొందురో, లేక వారింకను పురాతనవిషయములను స్మరించుచు యూరకుందురో ముందుగాని తెలియదు. పిట్టపోరు పిట్టపోరు పిల్లి దీర్చినటుల, శాసనసభ

వారు ఉప్పుకు సంబంధించిన గ్రాంటును నిరాకరించుటచే, రాష్ట్రకపుములకును ఉప్పు పన్నుకును ముడిబెట్టజూచు ప్రయత్నము విఫలమయ్యెనని తలంచెదము. ఉప్పుపన్నును రెండురూపాయిలవరకు నిలిపియుంచు విషయమై శాసనసభవారు రెలుల నిర్ణయించిన నటుల ఒడబడియుంచు మని, బ్లాక్టుగా రిదివరకు జెప్పియుండిరి. వారు తమ వాగ్దానమును నిలుపుకొనుచో, ఉప్పుపన్నుకు రు 1.4-0 లకు మించి విధించుటకు వీలులేదు. కాని, యీ పన్నును గూడ సర్దిపై జేసెదరేమో చూడవలయును. సప్లమందు గ్రాంటుగూడ నిరాకరింపబడెను. మిగిలిన గ్రాంటులు గూడ నిరాకరింపబడు నని నమ్మవచ్చును. రాజప్రతినిధిగారు గ్రాంటుల నన్నిటిని పునరుద్ధరించుటయు నిశ్చయమే. స్వరాజ్య సంపాదన కిందువలన కొంత ప్రోత్సాహము గలిగిన కలుగవచ్చును. అంతియగాని, శాశ్వత లాభము కలుగనేరదు. స్వరాజ్యసంపాదనకు, కరులపై నాధారపడుట లాభకరముగాదనిమాత్రము స్పష్టముగ గోచరించుచున్నది. స్వరాజ్యసిద్ధి ప్రజల స్వీయశక్తిపైనే ఆధారపడియుండును. స్వరాజ్య నిర్మాణమునకు ప్రజలే బూరకొనవలయును. ఇక్కర్తము త్వరితముగ నెఱవేరవలె నని, గాంధీ మహాత్ముడు ప్రజలను మరి మరి కోరియున్నాడు. ప్రజలు తమవిధ్యుక్తధర్మమును నిర్వహించుట కితకన్నను అనుకూలతరుణ ముండనేరదు.

టాడుహంటరుగారి గారడి

సర్ ఛార్లెసు టాడుహంటరుగారి గారడి, మద్రాసు శాసనసభలో విశేష ప్రయోజనము గలిగింపదయ్యెను. ట్రాన్సుఫర్డు శాఖలకు విరెక్కుడు ధన మిచ్చుచున్నటుల బలికనను, దామాషాబట్టి జూచిన రిజర్వుడు శాఖలక్రింద విశేష ధనమును వెచ్చించుచున్నటుల వెల్లడియయ్యెను. టాడుహంటరుగారిచ్చిన అంకెలనే ప్రమాణముగ నైకొందము. సంస్కరణములు ప్రారంభింపబడినపుడు 100-కి 68 లక్షలు రిజర్వుడు శాఖలక్రిందను, 32 లక్షలు ట్రాన్సుఫర్డు శాఖలక్రిందను వెచ్చింపబడెను. ఇప్పుడన్ననో 68 లక్షలు రిజర్వుడు శాఖలక్రిందను 32 లక్షలు ట్రాన్సుఫర్డు శాఖలక్రిందను వెచ్చింపబడుచున్నటుల టాడుహంటరుగారు గొప్ప జెప్పుకొనుచున్నారు. కాని, యిందువలన గలిగెడి యభివృద్ధి యత్యల్పము. నిజమాలొచించిన యీసరికి, జాతీయ నిర్మాణమున కక్కరకు వచ్చెడి ట్రాన్సుఫర్డు శాఖలక్రింద ఎక్కుడు ధనమును, రిజర్వుడు శాఖలక్రింద తక్కువధనమును వెచ్చింపవలసి యుండెను. అందుకు మారుగ ట్రాన్సుఫర్డు శాఖావ్యయమున కన్న, రిజర్వుడు శాఖావ్యయము దాదాపు రెండింతలుగ నున్నది. టాడుహంటరుగారిందుకు సంతసింపదరేమో గాని తదితరులు సంతసింపజాలరు. పోలీసు వ్యయ మింకను అత్యధికముగ నున్నది. పరిపాలనా వ్యయము ఇంకను హెచ్చిపోవుచున్నది. పోలీసు వ్యయముకన్న, విద్యాశాఖావ్యయము తక్కువగ నుండుట, ఏమాత్రము సంతృప్తికరము గానేరదు. ఇక రాబడి జూచిన, లాండురివిన్యాకు బిమ్మట మత్తుపదార్థముల రాబడి విస్తారముగ నున్నది. ఇది దేశీయభాగ్యమునకు నిదర్శనము గాజాలదు. ప్రజల దుర్నిత్రవలన చేకూరెడి రాబడి గాంచి, దేశ హితై కాభిలాషులు సంతృప్తి గనుపరుచజాలరు. 1924-1925 సంవత్సరమునకు 513 లక్షల రూపాయిలు మత్తుపదార్థములక్రిందను, 762 లక్షలు ల్యాండురివిన్యాక్రిందను రాబడి వచ్చునని యంచనా వేయబడెను. ల్యాండురివిన్యాకు సంపాదించువార్గములు

ప్రజల కేతన దృశ్యముగ నున్నవో తంజావూరు? బల్లారి పరిస్థితుల గాంచిన తెలియగలదు. ఎక్సైజు విద్యాశాఖ లొక్క మంత్రిపోషణలో నున్నవి కాని, ఎక్సైజు రాబడిలోని 513 లక్షలలో, 173 లక్షలు మాత్రము విద్యక్రింద వ్యయమగు నని అంచనా వేయబడెను. పోలీసుశాఖకింద 198 లక్షలును, జనల్ పరిపాలనకింద దాదాపు 225 లక్షలును ఖర్చుగు నని సూచించబడెను. కాని వైద్యమండలికింద 62 లక్షలును, ఆరోగ్యముకింద 12 లక్షలును, వ్యయసాయము క్రింద 28 లక్షలును, పరిశ్రమలకింద 26 లక్షలును మాత్రము ప్రత్యేకింపబడెను. ఇట్టి స్వల్పపుఖర్చు జూచిన, టాడు హంటరుగారి గర్వమున కాధార ముండజాలదు. ఇతర రాష్ట్రముల స్థితితో బోల్చి చూచి సంతృప్తి జెందుట, ప్రయోజనకరము గాజాలదు. మద్రాసు రాజధానివలె, ఇతర రాష్ట్రములును అభివృద్ధి జేసి, లేదని, టాడు హంటరుగారు తృప్తిజెందుదురు. "నలుగురితో చావు పెండ్లితో సమాన"

సామెత సనుభవించి, టాడుహంటరుగారి నాము ఊరటంపు క్రింద బసకవచ్చుచుగాని, అంత కాను వేరులాభము గలిగింపజాలదు.

నవంబరు 30 లక్షల ఖర్చులో 424 లక్షలను విద్యమే ట్రాన్స్ఫర్డ్ శాఖలకింద మద్రాసు రాజధాని మొదటిఖర్చు పెట్టెను. ఇప్పుడు 1329 లక్షల వ్యయములో 459 లక్షలను ఖర్చుపెట్టుచున్నదట. ఇది యభివృద్ధియని ఎంచువారుందురా? మిగిలిన రాష్ట్రములలోగూడ సంతకన్న సభివృద్ధి గనుపించదని, టాడుహంటరుగారు చెలుపుటవలన, హిందూదేశ దుర్దశయే వెల్లడియగుచున్నది గాని, మద్రాసు గొప్పతనము వెల్లడియగుట లేదు. ఉప్పు పన్నుకును రాష్ట్రకర్షణములకును ముడిపెట్టుటతప్పని పలువురు చెప్పినను, టాడుహంటరుగారు తమమతమును మార్చుకొనలేదు. ఉప్పుపన్నును తలపన్నుని, విశ్వనాథదాసుగారు చెలిపినందులకు, టాడు హంటరుగారు గినిసిరి గాని, అదికాదనుట కేమి యాధారముగలదు? విశ్వనాథదాసుగారి హితము వీరికి రుచిపకబోయినను, గుంటూరు ప్రతినిధియగు ఎతి రాజులునాయుడుగారి హెచ్చరిక వీరికేతయురుచించినది. ఎతిరాజులు నాయుడుగారి వివేకమును, టాడుహంటరుగారు కేతయు కొనియాడిరి. పల్నాడు

జలకు స్వరాజ్యముతోగాని ఆంధ్ర రాష్ట్రముతోగాని బనిలేదనియు, ఉప్పుపన్ను నిలిచియున్నను రాష్ట్రకర్షణములు దొలగిన చాలు ననియు చెలిపి, స్వరాజ్యభిలాష నధికముగ జూపి హిందూదేశమునం దెల్ల ప్రఖ్యాతిగాంచిన గుంటూరు మండలమునకు కళింగమాపాదించిన ఎతిరాజులు నాయుడుగారు, టాడుహంటరుగారి ప్రశంసకు పాత్రులై ధన్యులయిరి. బడ్జెట్టును గూర్చి ప్రసంగించిన వాటిలో నెల్ల, నాయుడుగారి యవన్యాసమే, టాడుహంటరుగారి దృష్టి కాగియుండెను. గుంటూరు మండలపు ఓటరులు నాయుడుగారి సూచనల నెంత ఘోరకు హర్షించెదరో, త్వరలో నెల్లడి జేయుట ముఖ్యము.

గ్రామోద్యోగులపై టాడుహంటరుగారికి గల కోపము మరియొకమారు వెల్లడియయ్యెను. ట్రాన్స్ఫర్డ్ ప్రభుత్వాధి కారులు కొందరు, పరిపాలనము సంతను నతపనులకొనవలయు నని ప్రయత్నించిరట. ఇట్టి యుక్తద్రవమే హిందూదేశమున గలుగుచున్న దని టాడుహంటరుగారి యుద్దేశ్యము. గ్రామోద్యోగులు శాసనసభవారిని, వారి ద్వారా ప్రభుత్వమువారిని ఆజ్ఞాపించుచున్నారనియు, ఇట్టి స్థితి సుఫరిపాలనకును కుపద్రవకర మనియు, టాడు

ఆంధ్రుల గాంధీ మహాత్ముని పుజానిధి

లక్షరూపాయలు సమర్పింపవలెను

యథా శక్తి నిత్యోద్వేషుడు

<p>ఇదివరకు శ్రీయుత వరదా కామేశ్వరరావు నాయుడుగారు, పూడిగ్రామము, గంజాంజిల్లా మొత్తం 5680-12-0 558-0-0 6238-12-0</p>	<p>వార్షికములు 5680-12-0 వసూళ్లు 3544-12-0</p>
--	--

హంటరుగారు మందలించిరి. గ్రామోద్యోగులు తమ జీతములు వృద్ధి గావలయు ననియు, గ్రామములను కొన్నిటిని కలిపి గ్రూపుగ నేర్పరుచుట అన్యాయ మనియు, ఇందువలన వేతనములను హెచ్చుజేసిన ప్రయోజనము దగ్గుననియు, మొరజెట్టిన ముట నిజమే. ఇదియే వారు చేసిన నేరము. శాసన సభ్యులకు తమ కిష్టములను విన్నవించుకొని, వారి ద్వారా కొంత యుపశాంతి బొందగోరుట దోషమా? ఇట్టి నేరము నొనర్చినవారు గ్రామోద్యోగులు మాత్రమేనా? టాడుహంటరుగారి సోదరలగు సివిలు సర్వీసు ఉద్యోగులు సలుపుచున్న ఘన కార్యమేమి? సంస్కరణములు ప్రారంభము గాక ముందే, రాజీనామా నిచ్చెదమని బెదిరింప సాగిరి. పార్లమెంటుసభయందు కలవరము గలిగింపసాగిరి. పిమ్మట సంస్కరణవిధానమునందు మితిమీరిన సోకర్యములకు సంపాదించిరి. మాంటాగు గారిని భయపెట్టి హెచ్చు వేతనములను నిడసిరి. అప్పటి నుండి ఇప్పటివరకు, సంస్కరణముల లాభమును ప్రజలు బొందకుండ జేసి, నిష్పంధముల నధికముగ ప్రయోగించి, ప్రజల జన్మస్వాతంత్ర్యముల కడ్డగలిగించి, ట్రాన్స్ఫర్డ్ శాఖాభివృద్ధికి తోడ్పడక, నిరోధము సూచిరి. సంస్కరణములకును బూర్వపు స్థితికిని, పిమ్మటి స్థితికిని తారతమ్యము లేకుండ జేయుటకు వీరు తోడ్పడిరి. ఇదిచాలక, తమ వేతనాదు లింకను హెచ్చవలయు నని తీవ్రవాదోశనము సలిపిరి. దేశపు టార్జికదృష్టినినయినను వీరుగమనింపక బోయిరి. ఇండియామంత్రిగారిని బలవంతపెట్టి, పబ్లిక్ సర్వీసు కమిషనును వెంటనే నెలకొల్పవలయుల జేసిరి. అనంతరము నితరవ్యవహారము లెటుబోయినను, సర్వీసు యద్యోగులకు జీతములను వృద్ధిజేయుట యవసరమయ్యెను. పబ్లిక్ సర్వీసు కమిషనువారి యెదుట సివిలు సర్వీసు సభ్యు లిచ్చిన సాక్ష్యములో, తమ కాయవ్యయము తమ కారోగ్యమును జూచుకొనిరే గాని, ప్రజాశయములపట్ల గాని సంస్కరణాభివృద్ధి పట్లగాని సానుభూతి నిరుపంతయు జూపరయిరి. తమవేతనాదులలో వివరీతపు హెచ్చుదలను కోరుటయగాక, సివిలు సర్వీసు శాశ్వతముగ పాదుకొనవలయు ననియు, శాసనసభల యధికారము క్రిందగాక ఇండియామంత్రి యధికముక్రిందనే ఎల్లపుడును నంకి, తీరవలయు ననియు, ఇందుకొరకు పార్లమెంటుసభవారు గ్యారంటీ నీయవలె ననియు, వీరు నిర్ణయముగ సూచించియుండిరి. కావున, గ్రామోద్యోగులు నేరమేమయిన నొనర్చిన, యూరపీయను యున్నతోద్యోగుల మార్గము ననుసరించిరేగాని

వేరుగాదు. ఉన్నతోద్యోగుల కార్యములను ఎల్ల టును హర్షించుచున్నపుడు, స్వల్పోద్యోగులను నిరసింపనేల? గ్రామముల దిగ్రూపింగు బనికిరాదనియు ఇందువలన నష్టము చాలగలదనియు, శాసన సభవారు తీర్మానించినను, వారి తీర్మానము నమలులో బెట్టుటకు ప్రభుత్వమువారింకను వెనుకముందాడుచున్నాడు. శాసనసభా తీర్మానములపై వీరికిగల యభిమానమున కిది నిదర్శనము. ఆ తీర్మానము నమలులోనికి దీసికొని రానందులకు గాను, టాడుహంటరుగారు గ్రామోద్యోగులపై నింత కఠిముగ బలికెరి. దిగ్రూపింగు విషయమై యోచించుటకు తమ కింకను సంపూర్ణావకాశము నొనగవలె నని వీరు గోరిరి. శాసనసభవారి తీర్మానము స్పష్టముగ గనుపించుచుండ, వెనుక నెన్నడో శాసనసభ్యులు కొందరు దిగ్రూపింగు కనుకూలముగ బలికెరిని జెప్పి, టాడుహంటరుగారు వీని ప్రమాణముగ నైకొనుట విచిత్రము. శాసనసభా తీర్మానము ముఖ్యమా, లేక వ్యక్తుల యభిప్రాయములు ముఖ్యములా? టాడుహంటరుగారు మొలిపించిన మామిడిచెట్టు నిజమగు చూతవృక్షము గాదని చెలిపినది. వారి గారడీ, నిష్ఫల మయినది.

స్థానిక వార్తలు

మహాత్ముని శేఖ

ఒకసవరణ

నవంబరు 3 తిథిలో 9 వేదవేదికలో కడపటి శాఖలలో "మహాత్ముని" అనునామము వారి గాంధీ 1924 మార్చి 2 క్రిందవోక్త వ్యాసము ప్రకటించబడెను. దానితరువాత మహాత్ముని శేఖరి కడపటిలో శాసనసభవారు ప్రత్యేకముగా పాఠములు ప్రకటించబడిన గాన వానిని కంటిని కలిపి చదవవలెను. (40. పం. 50)

గాంధీమానము:— మదరాసు ప్రెసిడెన్సీ గ్రామ సభులు వారి గూఢామ్యమున, గాంధీమానములో శాంకర్యము సభ్యులను చేర్చుటగాను, అంబేద్కరు వేదాలమున కెదురుగా ఏడు నూరులొద్దమున్న మైదానముపై శేఖ సాయుధులు 100 బహిరంగసభ జరుగును. ఎన్. శ్రీనివాస రావుగారు అధ్యక్షుడుగా నుండును. వాడుకలు కలుపు రుద్రస్య కింపమున్నాడు.

అడవిపంచాయతీలసభ:— చెంబల్లు జిల్లా యితరజిల్లాల అడవిపంచాయతీల సభాసభావేళకు సయిదాపేట జిల్లా కార్యకర్తల 1924 మార్చి, 23 వ తేదీ ఆదివారమునాడు జరుగును. గాం. 15. ఎ. ఆర్. శ్యామలగారు అధ్యక్షులుగా నుండును. ఎల్లరు విచ్చేయ ప్రార్థనము.

జాతీయ పక్ష మువారి అద్భుత విజయవ

ప్రభుత్వమువారి గ్రాంటులను నిరాకరించిరి

కష్టము, ఆదాయపువన్ను, ఉప్పు, నల్లమందు శాఖలకు గ్రాంటు ప్రోసేయబడెను

ఆంధ్రప్రదేశ్ నిధులందరును జాతీయపక్షముతో వోటుజేసిరి

శ్రీశ్రీ మార్చి 10:- ఈదినమున భారతశాసనసభలో మొదట కష్టముగ్రాంటు అంతయు నిరాకరింపబడెను. తరువాత ఉప్పు గ్రాంటు నిరాకరింపబడెను. రెండవ గ్రాంటును నిరాకరింప వలెనను ప్రతిపాదనకు 62 అనుకూలముగను 53 ప్రతికూలముగను సమ్మతుల నొసగిరి. నల్లమందు శాఖకు గ్రాంటును నిరాకరింపవలెనను ప్రతిపాదనకు 62 అనుకూలముగను 57 ప్రతికూలముగను సమ్మతుల నిచ్చిరి. తరువాత ఆదాయము శాఖకు గ్రాంటును నిరాకరించు ప్రతిపాదన మంగీకరింపబడెను. ఈ దినమున నాలుగు ప్రధాన శాఖలకును గ్రాంటుల నిరాకరించి జాతీయపక్షమువారు తమ ప్రతిరోధవిధానమును జయప్రదముగ సాగింపగలిగిరి.

శ్రీశ్రీ, మార్చి 10:- కష్టముగ్రాంటును నిరాకరించిన తరువాత, ఆదాయముపన్ను గ్రాంటును నిరాకరింపవలెనని పట్టుగా రుపపాదించిరి. మొదటిదివిజయలో తట్టెలుగనున్న పురుషోత్తమదాసు ధాకూపదాసుగారును, పాలుగారు పట్టుగారి ప్రతిపాదన నెదిర్చి ప్రభుత్వమువారితో వోటుజేసిరి. ఈనయమున పట్టుగారి ప్రతిపాదన కనుకూలముగ 61రును ప్రతికూలముగ 60 ను సమ్మతుల నొసగుటచే నెగ్గెను.

శ్రీశ్రీ; మార్చి 11:- జాతీయపక్షమువారు నిన్నటిదినమున భారత శాసనసభలో "ప్రజలకోర్కెలను నిర్వహింపవలెనను నిరాకరింపవలె"నను సూత్రమును స్థాపించిరినియు ఈదినమునండియు జాతీయపక్షమువారు, గ్రాంటులపై యధావిధముగ చర్చను జరుగ నిచ్చెదరనియు ఈదినము నెహ్రూగారు భారత శాసనసభలో నుడివరి. (అ.ప్రె.)

శ్రీశ్రీ మార్చి 10:- ఈదినమున పలాచరాస:తరము కష్టముగ్రాంటులను పూర్తిగా నిరాకరించుటకు పూర్వ ముండు శాఖలమునుండిగను, ఈ గ్రాంటును పూర్తిగా నిరాకరింపవలెనని మోతీలాలు నెహ్రూగారి యుపపాదనకు 68 రు అనుకూలముగను 56 గురు ప్రతికూలముగను సమ్మతులతో 50. పురుషోత్తమదాసు ధాకూపదాసు, పాలు, డాక్టరుగారు గాల్గొని టిప్పులనుండిగను, వోటింగునకు విధిపడకుండు పూర్వము, 50. కిస్సామి అయ్యక, గా. ఎ. సి. ఖాన్, యూనియన్ గార్లు ఆచార్యులు టిక్కెన నిరాకరించువిధానమున 68 గు నయములను వివరించి హెచ్చించిరి. అప్పుడుగను, పట్టు, టిక్కెగార్లు మోతీలాలునెహ్రూగారి ప్రతిపాదన బలపరిచిరి.

గొప్పయుద్దేశము

శ్రీశ్రీ మార్చి 10:- ఈదినమున 11 ఘంటలకు భారత శాసనసభ సమావేశమై: పురుషోత్తమదాసు ఈ దేశాం వోలకపూరితములై యుండిన. 125 గురుసభ్యులు హాజరైరి. ఇంతకుండిసభ్యు లిదివరకెన్నడును సమావేశముగాలేదు. జాతీయ పక్షమువారు ప్రతికూల విధానమును జయప్రదముగ నాచరింప గలరా లేకాదును సమస్య ఈదినమున గ్రాంటులపై జరుగు వోటింగుననే అధికరణమును. ఇరుపక్షముల దండయాత్రకును తమతమపక్షములకు నుపాదించిన సమ్మతుల నుభయ పక్షములముగ నున్నట్లు చెలియవచ్చును. మార్గములకు సభ్యుల వోటులపై విజయవాధారణమున్నది. వివిధముల వోటులను తమవోటులకు వాగ్దానముజేయలేదు. ఈదినమున మార్గముల ప్రోత్సాహము, లాయబో, యావత్ కాకి ఎరిపు, ఖాన్ బహద్దరు సభ్యుల మహమ్మదాల్ ఇస్మాయిలుగార్లు రాజభక్తి ప్రమాణ మొనర్చిరి.

ప్రశ్నలు

గ్రాంటులపై చర్చను ప్రారంభించక పూర్వము, డాక్టరు గౌజగారు, భారతసభలోని విచారించుటకు ముత్రివర్తము వారొక సంఘమును నియమించి విషయము నిజమైనది ప్రశ్నించెను. 50 మార్కులు మోయిలిగారు నిజమేనని చెప్పిరి. అంతట సంఘమువారి నిర్ణయముగించిరి. విచారణియంతయులగుండి యు, ప్రశ్నలవర్తమునుగరింపబడెను. తన కెట్టివివరములను చెలియవలెనని జేకీయంగసభ్యుడు నుడివెను.

భారతదేశమున విచ్చగండు

50. మార్కులు మోయిలిగారు దోస్తామి అయ్యగారి ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తరమునకును, భారతదేశమున విచ్చగండువారి సంఖ్య 2,882,641 యుండుననియు, అందు 201,830 మంది బ్రిటిషు ఇండియానుండిగలరు. 50 విచ్చగండుగను 40లైన జేకీ దియ్యగలరు, విభజించబడిన నుడివెను. జేకీ దియ్య ఆకామము:- కష్టరాజ్యవృద్ధి దేశములకు కష్టి కను జేర్చుటకా? (సప్ర.)

50. మార్కులు:- గౌరవనీయ సభ్యు డాక్టరు మరయోకరి నడుగవలెను. (తిరిగివచ్చెను)

బెంగాలు రిటైంచిమెంటు కమిటీ

50. సి. రాయగారి బెంగాలు రిటైంచిమెంటు కమిటీ ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహక సభ్యులసభ్యుల కన్సింపరెనని గా వివరించు నుచునుగలిచిరి. ప్రశ్నింపగా మైసూరుమారు బెంగాలు ప్రభుత్వమువారికి నూచల నొసర్చిరియు, తవ్వకవరము తెల్పుకొను గనుగానెకమని ప్రభుత్వసభ్యుడు చెలివెను.

50. సి. రాయగారు ఇంచితేపు కమిటీవారి నూచల నుండిగను భారత కార్యాలయ వ్యయమునకు బ్రోపు(ప్రభుత్వము) కార్యాలయ మొత్తము సభి మొనర్చుటకొని దిగా గౌరవ విషయము విచారించిరా యిరి (ప్రశ్నించెను. ప్రభుత్వమువారి కిదివిషయము విచారించిరియు, బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారి కట్టుగొడుగున కరియను వాధారములేదనియు, ప్రభుత్వ సభ్యుడు నుడివెను.

భారతకార్యాలయము

భారతకార్యాలయమున ప్రస్తుతయొందుగల (ప్రశ్నింపగా) ప్రస్తుతము 10 సభ్యులుగలరనియు, 8 తక్కువ కాకుండిన, 12 కు ఎక్కువగాకుండిన (సభ్యులుండవలెననియు, ఈ సంఖ్యలసరించువిషయ ములోచనమున్నదినియు, ఈ క్రింది సభ్యులు యాక్రింది చెలివెన కాలమునకు పరిచాలించుకొనవలసి వచ్చుననియు ప్రభుత్వసభ్యుడు చెలివెను. 50 జేక్యుట్రునియేటు 1934 మే నెలలో, 50 ఎక్కుము బ్రో 1924 జనవరి, పూర్వేకకాధదాను 1924 నవంబరు ఫస్ట్ టాడా అప్పట్ అమామ్యుభాక 1924 నెవ్రెంబరు 1 తేదీకి,

బ్రిటిషు మంత్రివర్గమువారి సంఘము

శ్రీశ్రీ, మార్చి 10:- ఈదినమున ప్రశ్నోత్తరముల యాంతురము, గౌరవాగ్రికింది ప్రశ్న: 50 గౌరవనీయ ప్రభుత్వ సభ్యునికి ప్రైవేటుగా నోటీసు నొంగితిని నడివెను. "భారత వ్యవహారముల చర్చించుటకును భారత కార్యాలయ సభ్యులతో సంబంధించుటకును ప్రత్యేకముగ నొక కామిటీను సంఘ మేర్పరచబడెనని "స్టేట్సుమన్" పత్రికలో ప్రత్యేక కంఠికాత్త ప్రకటించబడెను. పార్లమెంటు సభ్యులు సంబంధించుటకురని యు, భారతీయ ప్రతిఘటన తమయత్నిపాయముల నూచింపవకాళ మొసగుటకునీయు "డియరీ పోర్టాల్"నుగ ప్రకటించబడెను. ఈకమిటీవారికనునాఅధికారములను, బెజుకతననియు, ప్రభుత్వమువారు తమ డిపార్టుమెంటుల విచారణను సాగించుటకు ఎట్టి చర్యను తీసికొనవలెనని తెలుపవలసివదనియు వా ప్రశ్నలో గోచెను.

మోయిలిగారు:- ఈ విషయమును చెలివెనెనుట కీసభవారున్నామతో నుండునను తలంపుతో నీ ప్రశ్న కంగీకరించితిరి. ఈ విషయమున సంకల్పిస్తరమును ప్రత్యుత్తర మొసగుటకును

కామిటీనుసంఘ మేర్పరచబడిన విషయము నిజమే. వారి పక్షం గురించియు, అధికారములను గురించియు వివరములు చెలియవు. కామిటీలు కమిటీ అప్పుడే హాజరుగడగను. ఎక్కువ వివరములు చెలివెనెన నాటకే సభ్యులకు చెలివెనెను.

50. మార్కు:- ఈ కమిటీ ప్రారంభమిటి సభ్యుల మెనే నియమించబడెనని, కామ్యునల్ గా చెబుటకలదు.

జేకీయంగసభ్యుడు:- నెహ్రూగారు జాయింటు పార్లమెంటు కమిటీయు నీ కమిటీయు నొకటిగా భావించుచుండవచ్చును, ప్రస్తుత కమిటీవారితో నెట్టి సంబంధము లేదు.

చరణలాలుగారు:- వివిధశాఖలకు వేర్వేరు సభ్యులు నియమించెన కను ప్రతి క లేదా?

జేకీయంగసభ్యుడు:- కాకవచ్చు.

మన్యుఖండజి:- ఇట్టి కమిటీని నియమించుట కిదియే ప్రధమము?

జేకీయంగసభ్యుడు:- ఇదివరకు నూడ చాల విషయముల కిట్టి కామిటీలు కమిటీల నేర్పరచుట నేనెరుగును.

సభ్యుడు:- ఈ సంఘము భారత దేశమునకు వచ్చునా?

50. మార్కులు మోయిలి:- వాకీవిషయము చెలియవలెను. అంగ్ల మంత్రవ్యవస్థలో చాలము కీదేజేయవలసివచ్చియునెకల బ్రటిషు మంత్రవ్యవస్థ మేనునని? (సప్ర.)

50. సి. రాయగారు:- ఈకమిటీని, మారు వాగ్దా మొనర్చి డిపార్టుమెంటులు కమిటీని సంబంధము గలదా: మారు చెలివెనె. డిపార్టుమెంటుల కమిటీ వచ్చి పూచునను, కామిటీలుకమిటీలు నొకటిగా?

జేకీయంగసభ్యుడు:- ఎంతమాత్రమును గాదు.

50. సి. రాయగారు:- మోటోరాను సర్వరణ లాగా చరణా నున్న డిట్టిసంఘమే నియమించబడిన విషయము ప్రభుత్వమువారికి చెలియునా?

జేకీయంగ:- అత్యంత దాని వివరములను వారు జూరకము లేదు. ఆ విషయము వారంటె గౌరవనీయసభ్యులకే ఎక్కువ చెలియవలెను.

50. సభ్యుడు:- ఈ కమిటీని నియమించు ప్రావ్యము భారతప్రభుత్వమువారికి సంబంధించినా?

50:- లేదు. ఇవిషయముతో మారు సంబంధములేదు.

జిన్నాగారు:- ఈకమిటీవారు, భారత ప్రభుత్వమునకును సంబంధమును గురించి విచారించెన తెమో చెలియునా?

50:- నేనికెన్నడైన వివరములు చెలిపరాదు, పూట లేని కామిటీనుండి స్టేట్సుమెంటు గౌరవనీయ సభ్యు చెల్పించుచున్నాను. (సప్ర.)

అబ్దుల్ ఖాసింగారు:- ఈ సంఘమువారు భారత ప్రభుత్వమునకు యొక్క ఆచరణను గురించి విచారించెనా?

జేకీయంగసభ్యుడు:- వివరముల తెలుపరాదు.

రామచంద్రరావుగారి ఒక ప్రశ్ననకుగా, కామిటీయమున భారతప్రభుత్వము వారికే నెట్కుర నుత్తరప్రభుత్వముల జయవలెదనియు, ప్రభుత్వమువారు మరయొక విషయము పరిశోధించరా నుండునయె గౌరవనీయు ప్రభుత్వ మొసగుటెను.

మోతీలాలుగారు:- ప్రభుత్వమునకే విశ్వాసమును జూపి జేకీయంగసభ్యు డింగ్లండునకు పంపిన కంఠికాత్తలోని విషయములు చెలివెనరా?

జేకీయంగసభ్యుడు:- కర్ర్యంతరము, ఆ చర్య కపట్టిక చర్చించబడుటచే, సాధ్యమైనంతవరకు వివరములు తెలుపగల సిద్ధిలో నుండవలెనని చెలివెనెను.

పాలుగారు:- ప్రత్యుత్తరము వచ్చువరకు చర్చ నాని యుండును

50:- అట్లు జేయవలెను. యూప్రసాదసింఘ:- ఇంతకువిచారించెను కెట్టి వారిలో నొక్కటియు స్పష్టములేదు.

50:- గొ. సభ్యుడు తన యత్నిపూనుటలవకారము వాగ్దాన మొనర్చుననలెను.

కష్టమువ్యయము

శ్రీశ్రీ, మార్చి 10:- తరువాత 50. చారల్యుఇక్కుగారు కష్టముశాఖ వ్యయమునకు గాదు 7184000 అ నొసగుతనని ప్రతిపాదించిరి.

అద్భుతమునీవేలము

జేకీ ప్రసాదసింఘగారులేది, అధ్యక్షునివేలమునాకా వోటులను సభ్యులలో వేర్వేరు చేసిన యె, నాల్గవ త్సవమున గడచిన తరువాత అధ్యక్షు డిక్కు కొంది కష్టమింపియు ఈమొత్తమును వోటులముగా వేచారు. నియమించుననియు నుడివెను. ఈ విషయము తెనరలు అద్భుతమేను. శాఖ విషయము

అంతట ఓ మాటలు పాఠానికి గాన నేపానాగరి ప్రతిపాదన నెదిర్చిరి. కష్టముల నిరాకరించుచుండల, భారత ప్రజల కొరకుగాను ప్రభుత్వమువారు తమ, ఆసాధారణాధికారమును పరమేశాంపఁబడి తమకుని నిష్కర్షముతో నేపానాగరిని గోకరించిరి. తర కొట్ట అదాము నొకరు కష్టముగ్గాఁటును నిరాకరించుటచే నాకు ఫలితము లానెఁగిరియనుట. అందువలన తమకును రక్షణనిసకు నవకాశము కల్పింపుననియు, కష్టమును తొలగించుచో భారత పార్లమెంటువారు మోతీలాలుగారి నామమును కమిషన్లని ఆరంభింపిరియను. (నవంబరు) అందుచే కష్టమును తొలగించుట ఆరని యుద్దేశము గాదనియు ప్రభుత్వమును చిక్కులు కల్పించి, బలవత్తరమగు విధమున భారతముల కొరకై ప్రభుత్వమువారి కరిగించుటయే యా తినియద్యమనియు వెలియనగును. ప్రజలు ఇట్లుచుటతో లింగించినవారనే ప్రభుత్వమువారికి కష్టములను కలులయు నను విషయమును నేనిప్పుడు చర్చింపను. ప్రతిపాదననివలె, ప్రభుత్వనిర్మాణవిజ్ఞానచారిత్రమునుగూడ చర్చింపను. మోతీలాలుగారిచే నొలుపెట్టించిననాడు ఇట్టి విధాన ములబొందుట యుచితముగాదనిచి గా తనియు, మికష్టములు ఇంతి లెనయ్యర ములబొందిన నలగినంత యధికమయినదా తనియు, భారత కార్యదర్శియైనగిరి ప్రభుత్వము, ఇట్టిచర్యనలంబొనరులనెంత య సరి పూర్తి గ ను న్ను తా తని యు అడుగు చున్నాను. వారట్లు సమ్మతుల నొసగుటకు పూర్వము అద్దతి నుంబొందుటచే తమఅశక్తియు నెవదననా తని విచారింపవలెను. తోగి గాతమునుండి రక్షణ ప్రహించుచున్న దనియు, వైద్యుడు కొంత వ్యవధిగావలెనని యడిగ నని యు ను తి తను. తోగి ను ను సరిగ గనిపెట్టి మా తను విషయమును విచారింపుటకు గాను ఆర దట్లు యుండ వచ్చును. కాననసభవారి తీర్మానమున తోగిని ఆదరణమేమికి మేముగాని భారత కార్యదర్శిగాని అభివృద్ధి విషయము నుండ లేదు. మేము కలలకుండ నిలువబడనలెనని గూడ గౌరలేదు. మేము ఆవర్తకములను గాక, ఆచరియోగ్య తాయోగ్యులగుమనించుచుండవచ్చును. నుండుట పోవుట పూర్వము, కష్టముకలపరావశ్యాలలో మునుపలెచుని విచారింప గోరియుండవచ్చును. భారత దేశమునలె, యూరప్తున దేశమున, దేశయభివృద్ధికి, బియ్యనకును ప్రభుత్వ వ్యవస్థాపకల వైసరిగ నాధా పయించలేదు. వానిఫలితములను గురించి నేనుక విచారింపను. పుపాలక, కాగన నిర్మాణ వ్యవస్థలకం లె గూడ యుండున, త్వరిత గతి చేత మేము కల్గరా జకీ యాభివృద్ధిని సుపాదించవలయు. ప్రస్తుత పద్ధతులలో నీజుంకరముల నన్నిటిని నిరాకరించుట తీర్మానముల సంగీకరించుట ఆసాధ్యమని మేమెంచితిమి. తరినామము క్రమముగను, సమాన పరిశోధన నుండవలెన మాతలంపులందుచే రంగాచారి గారి ప్రతిపాదన నెదిర్చితిమి. మే మర్యంత్రోధముతో రాదు పేదని సమాజము నెదిర్చి తని కొందరు నుడిచిరి. మాయాభి ప్రాములతోనేకధరించనివారితో గలసి సంప్రదించుట మే మంగీకరింపబోవుటచే నెదిర్చితిమిను నూచనను నేను దీవముగ నింపించుచున్నాను. ఈ తీర్మానమునంగీకరించుట ఆసాధ్యమని మేమెంచితిమి. తరినామ నెదల క్రమాంకరముల నిరాకరించినవారిమకుదుమును నభిప్రాయముతో నెదిర్చితిమి భారతదేశమున గానింకవలసినయభివృద్ధి నిర్ణయించుటకు పార్లమెంటువారి కధికారములేదను నభిప్రాయము

ప్రాంతీయ విస్తారము వడికోట్టించి చాల భయమును
చున్నది. ప్రభుత్వముచేత కరణము ఏర్పాటును జేసికొట్టెట్లు
అను గామించుచున్నది.

తిరుమహాపత్ని కి సెటిల్ మెంట్ అయిపోయింది. ఈ కారణం వల్ల యాభిప్రాయాలును, వివాదాలూ కలిసిపోతూ సంగమించి గమ్యస్థానాల దివి ప్రస్థానాలాది దైవికవిజయ పటం చూచు, 15 వ శతాబ్దం ఆధికమైపోయింది.

ఆంధ్రులకు పొరుగింటి
పుల్లగూర రుచి

[దేశరాజు రామదాసుగారు]

సోదరులారా! రామరామ నీయెదాట సంవత్సరములనుండి నా కేమి స్వప్నమిది? ఆంధ్రులకు మొత్తముమీద తమ రాష్ట్రభావలయం దభిమానము తక్కువ. కావున వారెంత తాత్పర్యమున వారికారిత రాజ్యంపనేరదు. వారి ప్రస్తుత భారత దేశభిమానగర్వము, "నా కేమి నాయకత్వోద్యోగిని చేతలకు తొలగివేయవలెనా?" యను సామెతను జ్ఞాపకము చేస్తున్నది. మన పిచ్చిగా వేళమలచే మన యింటియందు మనలకు గౌరవము చేసికొనుచున్నాము. ఆకారణమున "మగడు కొట్టిన వంటప్రాప్తముగను గొట్టే" నన్నట్లు తోడిరాష్ట్రీయులను పిలకబట్టి యాద్యులున్నారు. ఇదియే పర్యవసానము. భారతదేశమందలి యేకాభిమానాభిమానమున దై న న నాయకులు కైకొన్న యుత్తమభాగమును విలకింపుడు. వంగదేశ విశేషసమయమున నాంధ్రులు చేసిన సహాయము జూడుడు. దానికి ఉత్తమముగ నాంధ్రోద్యమసమయమున వారు పొందిన సహాయము వీక్షింపుడు. పూజ్యము. సర్వమంగళము. ప్రస్తుత దేశవయోధ్యమము నాలోకింపుడు. ఆంధ్రులే ప్రధమమున రంగమునకు దిగినవారు. పర్యవసానమువలన నిలుచువారు. ఉత్తమాశయములతో జేయబడిన యుత్తమకార్య మెప్పుడు నీ నిష్ఫలము గాదు. అయినను మీ భారతరాష్ట్రమున నెంత గాఢరంగింపబడుచున్నారో చూడడు! దీనికి గాఢమేమి? "సోహం బ్రహ్మాస్మి" యను సిద్ధాంతమును మఱచి మౌనబోవుటయే.

ఆంధ్రుడను, దేశభిమానియు నగు నాయాత్మమిత్రుని నోర నాకును జరిగిన సంభవము గంగహము వ్రాసెదను. "సోదరా! నీ సత్సత్వమును దత్తుగారి భక్తియోగమును చదివి తివా? ఆశ్చర్యమగుచు దత్తుగారు మిక్కిలి గొప్పవారు సుమీ. వంగదేశయు లందఱు మిక్కిలి మేధావంతులు; గొప్ప దేశభక్తులు. వాత తమ వంగభాషను మిక్కిలిగాఢ ప్రేమింతురు. ఆంధ్రులకు దురుకును బడికారదు. వారికిది దిగుదును పునకైన బసికారదు. భారతదేశముయొక్క కీర్తిని చాటివది వంగదేశయులే" యని మిత్రు చెప్పెను.

అటుటలు వినినయంతనే నామన సొకలాగై పోయెను. అంధ్రులవైద్యమున వంగదేశయులయొక్క త్యమును వినినంతనే వ్యాధ్యమును వ్రేల్చి గాఢమైన నిట్టూర్పులు పుట్టితిని. తుణకాము నా స్వాంత్యవిషయం దిరుగిదియవ తత్వా భారతదేశ చరిత్ర నెమరువేటిని. నామిత్రుడు చెప్పినది యాధార్థముగానే తోచినట్లు కనిపించినది. కాని నాయాంధ్రదేశభిమానము నానిని సహించుచున్నది కాదు. నిజముగా నాంధ్రులగొప్పతనము గాదు? పరులగొప్ప సంగీకరించుటయందే. అప్పుడు నే నేమి ప్రత్యుత్తర మిచ్చితిని?

"కేదు. నేను చదువుట లేదు. కాని నేను భక్తయోగమును గూర్చి తెలుగున ననేకపుస్తకములు చదివెతిని. బ్రాహ్మణ వాదాలను సుబ్బరావుగారి శ్రీకృష్ణావతారతత్త్వమును జదివెతిని. నా సందేహము లన్నియు: దీక్షనవి నీవు చెప్పుచుంటివి కావున సత్సత్వముగదత్తుగారి భక్తియోగమును జదివెదను. కాని పితృ వాదాలను సుబ్బరావుగారి శ్రీకృష్ణావతారతత్త్వమును చదివెతివా? అతనియార్యచక్రవర్తియై ఆంధ్రము లైన జదివెతివా? అతనిచక్ర నీ కేమైన దెలియునా? అతడెంతగొప్పవాడో గ్రహించెతివా" యని ప్రశ్నించెతిని.

దాని కతడు: లేదని చెప్పెను. "ఆకారణముచేతనే నీ కట్లు చెప్పుచున్నావు. మనయాంధ్రుల కాంధ్రదేశమును గూర్చి కన్ను, వంగదేశమునుగూర్చి మెచ్చు తెలియుటకు, వంగదేశయులు వారిదత్తుగారిని మనదత్తు నింట బెట్టి మన మగూడ వారిదత్తునే ప్రేమించుటయే కారణము. వావిలికొను సుబ్బరావుగారి గ్రంథములను కొన్ని చదువుము. అని చెప్పి తిని ఆమెకు నే నశ్వనీ కుమరుడత్తుగారి భక్తియోగమును బుచ్చుకొని చదివెతిని. దానివలన నాపుస్తకమును, సత్సత్వమును జ్ఞాతగారును నిస్సంశయముగా గొప్పవారని తట్టినది. కాని యట్టి గొప్పపుస్తకములను, సత్సత్వమును నాంధ్రదేశమున లేరని మిత్రము నాకు చెప్పెను.

కొది న సంవత్సరములకు బూర్వ మొకమిత్రునితో ప్రసంగించుచుండగా నందు మేము మహాత్మునికి నమస్కరము చేయుచుండెను. దానికి నామిత్రుడట్లు వ్యాఖ్యానము చేసెను. "అవును. అతమునకు బ్రాచీనసారస్వతమున వంగదేశమున కాధునికసారస్వతమున కలవు. ఆకారణముననే ద్రాక్షభావలలో నెల్ల గొప్పదియగు నతమును మహాత్ముడు నే నుచ్చికింపెను." అప్పుడు నే నిట్లంటిని. "అరమునకు బ్రా

చీనసారస్వతమును, వంగదేశమున కాధునికసారస్వతమును కలదనుచున్నావు. నీ వాంధ్రసారస్వతము నేలమాడ నొల్లవు? ౨౦౦౦ బాచీనార్యాచీనసారస్వతములు రెండును కలవే? తులనీదానరామాయణమునకు నీతిలకును వివాదేపుస్తకమును చదువలేదని యొప్పుకొను మహాత్ముడు సారస్వతమునకై యతము నేర్చుకొనెనా? అతనికి ఓటిక కలదా? అయినను మహాత్ముడతము నేర్చుకొనుటకు గలకారణము వినుము. మహాత్ముడు దేశభాషాప్రియుడు. దక్షిణాఫ్రికాయందు ద్రావిడులు (అతవారు) విశేషము గలరు. కావున నందుచే వారి నుద్ధరించుటకై యతము నేర్చుకొనెను. భాష నేర్చుకొనినవిదవ సారస్వతము కొలదిగానైనను చూడక విడచురా" యని యంటిని. అతవారు తమ కంబరాయణమున గూర్చియు నొకొక్క పుస్తకమునకే బ్రాచీనసారస్వతముని యభిమానపడిన, మనము కవిత్వమువారి భారతమునకును, పోతరాజుగారి భాగవతమునకును రెండు పుస్తకములనుగూర్చి గర్వపడెదము. ఆంధ్రులజన సంఖ్యకు లోపమా? విలెండు విడిచిన, మనపాలకుల జనసంఖ్యకు సమానము. మూడవోట్లు. భాషాపటిమ ప్రపంచమున నద్వితీయము. గాంధర్వాంశ యసమానము. అందుచేతనే యాయధావతము.

దీనికంతయుఁ గారణ మేమి? ఆంధ్రులకు పొరుగింటి పుల్లగూర రుచి. "ఉబ్బనిన యబ్బు సిబ్బనిన సిబ్బు" అన్నట్లు వారుబ్బులింగులు. విజయనగరసామ్రాజ్యవిధ్వంసమున కిదియే కారణము. కొడుకులు లేరని విచారించు రామరాజుకడకు వచ్చి, అదిలేమహా, నీకొడుకులేవ నన్ను చూచుకొనుచు చెప్పిన నీతి మాటలకు బేలపోయెను. వానికి గొటతాళము లిచ్చెను. తుదకు వానిచే బోటు తిని చచ్చెను.

వంగదేశయు లదృష్టవంతులు. కేంద్ర ప్రభుత్వము తొలగినప్పుడు స్థాపించబడినది. మొదట వారికకాశము గలిగినది. అజనలు నట్టివారే. మద్రాసు వారికి జేరువ. ఆంధ్రులంత మాత్రముచే దత్తువగదూర? ఆంధ్రుల వివమసరిస్థితుల జూచినయెడల వారికన్న గొప్పవారు లేవరు కలరని తలపించును. ఉత్తరమున నుత్కళాంధ్రసమస్య, పశ్చిమమున వైజాము రాష్ట్రాంధ్రులు, కర్ణాటాంధ్రసమస్య, దక్షిణమున ద్రావిడాంధ్ర సమస్య, వీరందలితో సంఘభాషము వచ్చించి కష్టము లెట్లు నాటుచున్నారో భగవంతుని కెఱక.

ఇతర రాష్ట్రములపై ననూయచే గాదు; ఆంధ్రరాష్ట్రము పై ప్రేమచే నే నడుగుచున్నాను. "సోదరులారా! ఆంధ్రదేశమున నితరరాష్ట్రముల గౌరవవిహీను లనేకములు గలవు. ఇతర రాష్ట్రములయందు గాని యాంధ్రరాష్ట్రయందు గాని యాంధ్రులగౌరవవిహీనులు కలవా? నీయింటియందే నీవు గౌరవము లేకుండిన వైనార్యములు నీ కట్లు కలుగను?

రామమహాను గ్రంథాలను విజయవాడయందు గలరు. అదియే యాంధ్రదేశమునకు కేంద్రగ్రంథాలయము! గొట్టే రిడింగు రూములు, మెమోరియల్ హాలులు ననేకములు కలవు. వారు గౌరవార్థులు కాలని నే నను. వారికి వారిదేశములందు తిగినగౌరవము జరిగినది. అప్పటి కాంధ్రులకు రాజకీయ రంగమున పేరును లేదు. అయిన నేమి? ఆంధ్రుల కొకవేలాము వెట్టి! విద్యాసాగరుగారికన్న వీరేశలింగముగారు తక్కువని నే నొప్పుకొనను యథార్థముగా దక్షిణమున వీరేశలింగముగారు చేసినకార్యమే, యుత్తరమున విద్యాసాగరుగారి కార్యముకన్న ఫలించినా. వీరేశలింగముగారు వైవాహికమునుగూర్చియే గాక నైతికమునుగూర్చియు మిక్కిలి పాటుపడిరి. అయిన సత్యసాగ్రకము తెన్నియన్నచో అతడు వ్రాసికొనిన స్వీయగ్రంథము, అతడు స్వంతసా మిత్రుచ్చి వెట్టించిన విద్యాసాగరు తప్ప వేరేమియు లేవు. విద్యాసాగరు గారిపే రాంధ్రదేశమునందంతయు మారుమ్రోగినది, వీరేశలింగముగారిపేర మాటు జేరినది. వంగదేశయు లందరిదీప్తిములు వ్రాసుబడినవి. ఆ గ్రంథమేవేలే తేవు.

బ్రాహ్మ చిలకమర్తి లక్ష్మీనృసింహముగారు మహాపురుషులవీతిములు వ్రాసిరి. ఆంధ్రకాండ్రు డును లేడు. మల్లంపల్లి సోమశేఖరశర్మగారు దేశోద్ధారకులను పేరను నలుగురు పాశ్చాత్యులచరిత్రలను వ్రాసిరి. వారిలో లూథరుకు వివాదాన్ని వారదేశము నుద్ధరించినది తెలియదు. ఆపదము లోకమాన్య తిలకువంటివారికిని, మహాత్మాగాంధీవంటివారికిని గాక వెఱవారి కెట్లయ్యెనునో తెలియకున్నది! పశువు ర్తి శ్రీనివాసముగారు వ్రాసిన మహాపురుషులచరిత్రనుగూడఁ దిలకించితిని. దీనివలన తెలిస సారాంశ మేమి? ఆంధ్రులను గౌరవించుట కాంధ్రుల కిష్టము లేదు. నలుగురైనను రుత్తమనాయకుల నెంచి "ఆంధ్రోత్తములు" అనుపేర నేను వ్రాయబోవు పుస్తకమునందు విశేషములు చేర్పించెదను.

ఆంధ్రులకు శాలీవ్రత మెండు. అంజనేయునివలె నాత్మ విస్మృతిగూడ నుండదేమో నుని తల పవలెవచ్చును. దేశీయభిపూర్వ మనధికారలచేతులలో బడుట కిదియే కారణము. మహా

అవశిష్ట కవులు

నిమగ్డ రామకృష్ణ దాసకవి
[శ్రీ శేషాద్రిమణి కవులు]

ఇతడు కమృతలఘుడు. తన నివాసాధికముల గ్రంథాం. తరముల జెప్పకొనకున్నను, కులజాలవలనను బందుకులకులనను, ఇతడు గంపలగూడెము సంస్థానమునకుఁ జేరినముషిగుంట నివాసి యని తెలియుచున్నది. వెలిచెర్లగోత్రీయుడనుటచేఁ జతుర్థభాతీయుడని స్వప్నముగఁ దెలియుచుండఁ బంచాంగములు గణించు నిమగ్డవారి వంశీయుడేమోయని వంగూరి సుబ్బారావు గారు హించుట ప్రమాదము. బ్రాహ్మణగోత్రములు ఋషి సంబంధములు గాన నీయూహ పొసగదు. ఇతడు వైష్ణవసాం ప్రదాయకవిప్రుడు. తన్ను గంపలగూడెము పాలించు వెల్లంకి వేంకటరామగోపాలరాయనింగారు ఇష్టాన్వసంత్యునిఁ జేసి రనుటచే గూడ బ్రాహ్మణేతరుడని స్వప్నమొచ్చును. రామకృష్ణదాసకవి హనుమద్రాయణము శతశ్రీభాషణములు మాత్రమే రచించినట్లులుఁ దెలియవచ్చుచున్నది. కవితావిషయముల గూర్చి వం. సుబ్బారావుగారి పరిచ్ఛించియున్నారు కాన నవిషయమును వదిలి కవికాలమును గూర్చి యిందుక జర్పించేము. రామకృష్ణకవి తాన వ్రాయుకేరేభాషణము ప్రబంధమునకుఁ జెన్నభట్టరాయగారు వ్రాసిన యభిమత్యక శ్యాణము ద్వితరమాత్యక యని చెప్పకొనియున్నాడు. చెన్నభట్టరాయగారు రచించిన జాంబవతియోపాఖ్యానము మాత్రే సంపాదించబడి మరొక మహామండలి కొంగంబడియున్నది. ఈ చెన్నభట్టరకా నూట యేబదిసంవత్సరముల క్రిందటివాఁ డని కవివంశీయులవంశ వృక్షముచేఁ దెలియుచున్నది. ఆకవి వంశీయులు నేటికికర్నూరాపు సేమి తాలూకాలోని యెద్దవల్లూడి యను గ్రామమున నున్నారు. దీనిచే రామకృష్ణదాసకవి నూటయేబది సంవత్సరముల కీవలివాఁ డని స్థూలదృష్టిచే నిర్ణయింపఁ లిగితిమి. సాధనాంతరములఁ బరిశీలించెదము. రామకృష్ణదాసు శతశ్రీభాషణములు వెల్లంకి రామ గోపాలరాయనింగారి కంకిత మొనరించినట్లులు చెప్పియుంటి మిగదా. వీరికాలమును నిర్ణయించిన కవికాలము సులభముగాఁ జేలఁ గలదు. బౌరంగజేమి నుక్రమర్థవలన వెల్లంకిగోపాల రాయనింగారు క్రీ. శ. 16౨9 సం॥ మేడూరు జమలవాసునీమలకు జాయంటు రిస్సాండిగా సనదును సంపాదించెను. గోపాలరాయ నింగారికి వేంకటరావుగారు జనించిరి. వారికి (పేరుతెలియదు) వారికి వేంగళరావు జన్మించిరి. పిమ్మట వేంగళరావుగారి భార్య గారు వివిగడపఁ బాలించు వెల్లంకి గోపాలరావుగారి పుత్రుఁ డగు వేంకటరామగోపాలరాయనింగారిని దత్తులుగా స్వీకరించిరి. దత్తజనని క్రీ. శ. 1782 సం॥వరకు రాజ్యమును బాలించి యున్నట్లులు దెలియుటచేఁ గృత్రిక ర్తవ్యుని వేంకటరామగోపాల రాయనింగారు క్రీ. శ. 18౦0 సం॥లో నుండె యిప్పటికి కిన్నులు సంవత్సరములనుండి యుండురు. అప్పుడు గంపలగూడెము సంస్థానము కృత్రిక ర్తగారి మనుమరాలు శ్రీసుబ్బామృతాపురమాద్యుర గారి పాలనయందున్నది. వీరి కపుడు సుమారు నలవదిసంవత్సరములు వయస్సుండును. ఇట్లు లెక్కించినను వేంకటరామగోపాల రాయనింగారి కాలము నూటసంవత్సరములకు బాటిపోకలదు. కాన రామకృష్ణదాస కవి యాన్నియమువలన నూటసంవత్సరముల నాటివాఁ డని తేలుచున్నది.

త్యాగాంధిగారిని విడిచిన, వాంధ్రనాయకులకు వేంకటప్పయ్య గారి తరనాయకులకుఁ దక్కువని నే నొప్పుకొనను అయిన నేమి? ఆంధ్రదేశమున నెచ్చట జూచినను నెవ్వూ ఖద్దరు ప్రాయలు, గోరెనీస్త్రాలు గలవు గాని దేశభక్తునిపేర నొకటైన కలదా? దీనికి నేను వేలామువెట్టి యనినది. మూచినవా రేమి తలఁచెదరు. "ఆడే, కోతయినన, నాడి పాడే, కోతయినన పాడు వారు" యాంధ్రుల యనుకొందులు. తొమ్మిదవ యాంధ్ర మహాజనభ కాంధ్రోత్తరు నధ్యక్షునిగా నెన్నుకొనదీపడిరి. నీ ప్రక్కవానిని నీసోదరు నుత్సాహపరువుము. గౌరవించుము. వారివలన గౌరవము పొందుము. ప్రత్యక్షుడైవముల నిరకరించినవారికి ప రోక్షుడై వ మెట్లు గలుగును? ఒక్కసారి యహమ్మదాబాదు కాంగ్రెసు జ్ఞప్తి చేసెదను. వంగదేశయులు ముక్తకంఠముగా దాసు నధ్యక్షునిగాఁ గోరిరి. ఆంధ్రులు తమ నాయకు నెన్నుకొనుటకు నోటికి తాళములు పడివి! అప్పటి కది సమంజసమే యుండవచ్చును. ఇప్పటికి మూడు సభ లట్లే గడచినవి. ఈవిజాపురసభయం దాలోటు నాంధ్రులు సవరించుకొందురు గాక.

అయ్యలారా! ఆంధ్రులారా! నేను నడివినవి కటువుగానన్న తుమింపుడు పొరపాటైన సవరింపుడు. దీని కపార్థముఁ దీయక "పాచ్చికగార" కైకొనుడు. బ్రాచీను డగునప్పకవి చెప్పినది స్మరింపుడు. మ. నిజదేశంబున వేమభావలయం నే నెఱగింపాత్తులే ప్రజ మెచ్చన్ రంగుబుద్ధు లగుచున్ బ్రాజ్ఞుల్ స్వదేశంబులే నిజమంచున్ మరి యన్యదేశములవానికొ మెచ్చ రెప్పట్టునన్ గజరాజుననప్రస్ఫుటార్థసముల్ గా వందు నెల్లప్పుడున్.

మానసికతత్వము

నైతికవిచారము

అవినీతి పాపపాతములయొక్క దైవశిక్షణకు మానవుని బాట్రునిజేయుననియు, దుష్కర్మముల మనియు సర్వసామాన్యముగ వక్కాణించెదరు. మతకర్తలు దైవము మనక్రియల విమర్శించి ఫలాఫలముల నిష్కాపట్యముగ గణించుచుచున్నారనియు, నీతిమంతులై సంచరించుచున్నారనియు, అవినీతిపరులలోలోకముల జేందెదరని నిర్ధారించిరి. కావున నీనీతియనుపదమును విమర్శించి దీనినిబ్రతికెను మేమి? ఫలాఫలము లెవ్వనియెంతెలిసికొనుట యత్యవసరము. మనమిప్పుడు మానసికధర్మశాస్త్రవిషయములను మూలమే యందు జర్పించుచుంటిమి గాన నీశాస్త్రసమృద్ధిమైననైతికవిచారమును గొంతెట్లు కావలెను. వివిధమతములు భిన్నము వివిధవిధానముల నటించునైతికధర్మముల విమర్శించి మాచిన సంఘస్వభావమే వీని కన్నిటికిని మూలాధారముగదోపగలదు. ప్రత్యేకవ్యక్తులకొన్నిసాంఘికనియమములకు లోబడి సంచరించునని గాని సంఘము ప్రవర్తనానుకూలము కాజాలదని యెల్లరకును ఖిచ్చదమే. ఈప్రపంచమునందలి యట్లుదిక్కుల వ్యాప్తమైయుండు వివిధసంఘముల నైతికధర్మశాస్త్రములు పరిపూర్ణము, స్థిరములుగా గాకుండుటచే వాని నప్పటప్పటు కాలానుగతికముగ సంఘామోదముమీద సవరింపుట కవకాశము కలదు. అట్లుయొక్క దాతాత్మికముగ బ్రత్యేకవ్యక్తుల మోదింపునీతినికాములమొక స్వభావబలము ప్రబలియుండును. అందుచే స్వభావప్రకృతి నైతిక సంఘటికరణము లజ్ఞాతములైయుండును. ప్రతిసంఘనైతికాధర్మములు నాసంఘప్రకృతిప్రచారమున కనువర్తనములుగ నుండవలయును. అట్టిపరిణామము నిరంతరము జరుగుచుండును. అట్లుయొక్క సకలమానవప్రకృతిశాస్త్రముల వలె నిత్యాచారములుగూడ నాదృష్టప్రాయములై యుండి ప్రకృతానుసరణమునకు గరితరములుగ నే తోచుచుండును. కాన నియ్యవి యొకానొకప్పుడు సామాన్యమిది విరుద్ధముగ దోపగలవు.

నైతికధర్మశాస్త్రములు కేవలము సంఘస్వభావముపై నాధారపడియుండును. సంఘస్వభావమే ఈనూత్రముల నామోదింపఁ జేయుచుండును. అద్దెని యొకసంఘమునందు జేరియుండు ప్రత్యేకవ్యక్తులు సంచరింపవలసిన విధానములను సంఘము విధించును. అట్టిసంఘవిధిలే నీతినికాములు. సంఘమునందలి ప్రతివ్యక్తియొక్క సౌకర్యముకొనుట నేర్పడినవిధము లగుటచే సామాన్యముగా నామోదమును పడెడియుండును. ప్రాయశ్చిత్తముగా సంఘావసరముల కన్నిటికిని విసరి పడియుండును. ఒక్కొక్క కాలమునం దియొక్క పురాతనములై కాలానుసరణములు గాక యుండునను సంఘముయొక్క సామాన్యభావముచే నేర్పడిచియుండుగలవు. అట్లు వినియమును జేందనిపూర్వచారములు కాలానుసరణములు గాకుండుటచేసంఘాభివృద్ధికి భంగకరములుగదా నుండగలవు. అట్టివి యవయోగములు కాకున్నను, హానికరములైనను, ప్రత్యేకవ్యక్తులను మాత్రము బలపరిచుములుగ బంధింపగలవు. సంఘనియమముల ననుసరించవలసినదని సంఘస్వభావము ప్రత్యేకవ్యక్తులకు గలిగించుప్రేరణనే పెద్దలు నైతికజ్ఞాన మని పిలిచెదరు.

ఈనైతికజ్ఞానము మానవులమూలమే గాక సంఘములుగఁ జేరియుండుపిల్లికాదశాకావారజంతిపులకుఁ గూడఁ గలదని శాస్త్రవేత్తలు వక్కాణించిరి. పశువులు, లేళ్లు, తోడేళ్లు, తేనెటీగలు, మున్నగువానియందు దీనిసంస్కృతావజనితనైతికజ్ఞాన మెంతయో యుచ్చదశయందు వ్యక్తమగుచున్నది. కుక్కలు తప్పుచేసినపుడు జేరించి యజమానునిక్షేపింపబడును. పిల్లికితనుండి తిప్పించుకొనుటకు బ్రహత్నించును. నైతికధర్మముల కొడఁబడియుండవలయునను మానవులసంకల్పమే యంతర్గతావ్యక్తసంఘస్వభావప్రేరణకు బలబలిదర్శకము.

సంఘనియమముల నతిక్రమించిన సంఘశిక్షణమునకుఁ బాత్రులమగుదు మనుభయముగూడ నీస్వభావప్రేరణను బలపరచుచుగాని మొత్తముమీద నిర్మలరూపమున నియ్యవి జేత్తస్మృతులకు భిన్నములు. కొన్ని ధర్మశాస్త్రము లిప్పులై ప్రత్యేకవ్యక్తులకు నచ్చకపోయినను జేత్తభీతిలన గాని సంఘాననుకూలకరణచే గాని నిరసావహించుచుండురు. మతీయు నైతికనూత్రములమీద మిఱుటవలన మనయంతిరాత్మకు సుఖోభయము కలుగును. ఇట్టిసంఘనియమములను నైతికాధర్మముల నామోదించి యనుసరించుటలో ధర్మాధర్మవిచక్షణజ్ఞానము నియమకయ్య వినియోగింపము. సంఘజ్ఞయే వానికి బ్రధానము. దీనికి నిదర్శనముగ నొక్కవిషయమును గమనింపుడు. వివిధసంఘాచారముల మనము పోల్చి చూచిన నొకసంఘమునకు మిక్కిలి స్వభావసిద్ధ

ముగను, ధర్మబద్ధముగను, గోచరించునాచారము మతీయొకసంఘవ్యక్తిభవన నతివిరుద్ధముగదోపగలదు. ఏ సంఘమునకు యొకమని తోచినవిధాన మాసంఘమునకు ధర్మమగునని మానవశాంతింతకును సమానముగదోచునని నైతికధర్మములు కావు. సహోదరులసంతానమును వివాహమాదుట మహమ్మది యలకు ధర్మము. మేనటికములు చేసికొనుట హిందువులకు ధర్మము. వీరి కది యధర్మము. వారి కిది యధర్మము. భార్యాభావశ్యమును వీరిరువురు సంగీకరింతురు. శ్రీస్తవలే కవత్తి నైతికము పత్రికాధర్మముతోఁ దుల్యముగఁబరిగణింతురు. ఈవిధానముల నన్నిటిని బరికించి మాచిన నైతికధర్మము ప్రత్యేకసంఘప్రకృతితమగాని వేరుగాదని మలభముగఁ దెలిసికొనగలము. సత్త్వవర్తన మిట్టిదని నిర్ధారణచేయుఁది సంఘమేయే యున్నది. కావుననే వేరుకేటాసంఘములకు భిన్నభిన్నప్రవర్తన లేర్పడియున్నవి. ఆయాసంఘములలో నయ్యవి యొక్కప్రవర్తన లనఁబడును. ఒక సంఘాచారములు మతీయొకసంఘమునకు విరుద్ధధర్మము లగుచుండును. ఉత్కృష్టవైద్యుల జేంది ప్రత్యేకవ్యక్తులు స్వయాంతరాత్మప్రబోధముల ననుసరించి సంఘనియమముల నతిక్రమించుచుండురుగాని యట్టివేత్తలరుదుగనుండురు. అట్టి వారిని సంఘస్వభావాతీతులని పిలిచెదము. వారికి ధర్మమునర్థాంతరము కలిగియుండునుగాని సర్వసామాన్యములగు నైతికధర్మములన్నియు సంఘస్వభావమునుండి యుత్పన్నమైనవే యని తెలిసికొనవలయును.

వీరభట్టధర్మము నవలంబించి నర్హమగు ప్రతిమానవుఁడును సంగ్రామసమయములలో రణరంగమునఁగయ్యమునఁ బాల్గొనుట సంఘస్వభావప్రబోధిత ధర్మము. ఆనాదినండియు నట్లు జరుగుచున్నది. నాగరికత పాచ్చివకొలది నిర్బంధవిధానముగూడ సంఘశాసనములయందు నామోదింపఁబడినది. మొన్న మొన్న జరిగిన మహాసంగ్రామములలో నింకాండు మున్నగు పాశ్చాత్యదేశముల యందు నిర్బంధవిధానములులలోఁ బెట్టిన పూర్వము కొందఱు సంఘములయంద నతిక్రమించి మునస్సాక్షి కమగుణముగ వీరభట్టధర్మము నవలంబించి తిరస్కరించిరి. సాంఘికమనస్సాక్షికి విరుద్ధముగ స్వీయమనస్సాక్షి నవలంబించుట యధర్మమని కొందఱు నిరసించిరి. సాంఘికధర్మవిరుద్ధముగ స్వీయధర్మప్రకటన విరుద్ధమని వారి యాశయము. సంఘము లేనిచే ప్రత్యేకవ్యక్తుల మనుగడకే యవకాశము లేదు గాన సంఘాతిక్రమణ మధ్య మనేదరు. సంఘస్వభావము ప్రత్యేకస్వభావమునందు మార్పుల నధికముగఁ గలిగించుచుగాని ప్రత్యేకస్వభావమును నెలకొల్పినప్పుడు వ్యక్తిప్రచారము కలిగియుండును. సంఘసంబంధము లేనిచే నీతిప్రచారమున కవకాశమే లేదు. గావున నీతియన సత్సంఘస్వభావమని తెలిసికొనవలయును. సంఘమర్థమే నామోదించియు మధ్యమధ్య నతిక్రమించుచుండు వానికంటె వానికంటె బూర్తిగఁ ద్యజించివాడే యుత్తమ పురుషుఁడు.

నైతికధర్మశాస్త్రములలో విధినిషేధములు సమముగఁ గాన్పింపవు. నిషేధములే విశేషముగ నుండును. 'నపరదారాంగచ్ఛేత్', 'నాన్యతేవశేత్', 'నకలంకంభంకేత్', మున్నగునవియు నిషేధవాక్యములేయే యున్నవి. కాన గుణవిర్ధాణము నీతిధర్మములు మార్గధర్మములు కానేవు. అసంపూర్ణములు. మనమనస్సాక్షి యంగీకరింపవలసినదని నీతిధర్మముల నామోదించుట, రాజశాసనము నామోదించుటవంటిదే యగును. జేత్తస్మృతికి భయపడి యుండబడుటయే గాని యంతెత్తుధర్మ గానేరదు. అంతెత్తుధర్మని యామోదమువలన నాత్మాత్మిక శాస్త్రాంతర్యమును గోల్పోయిన వార మగుదుము. కావున బహిష్కరణప్రబోధముల సరకునేనుక యంతరాత్మకనుసరించుటయే ధర్మము. సర్వసామాన్యముగా నాత్మియసంఘప్రబోధము లేకీభావమును జేందుచుండును గావున నైతికధర్మము కలుగదు. అనువర్తనములగు నైతికధర్మమును దాతాత్మికవిశేషము క్రమముగనుండును. కాన మృగ్యములుగదోపవనేవు. నైతికధర్మశాస్త్రములు సంఘాభివృద్ధికి కందటియోమోదముపై నేర్పడు విధివిషేధము లగుటచే క్రమక్రమముగ సంఘావసరముల ననుసరించిరికా. మునుండి కాలానుగతికములగు మార్పులను జేందుచువచ్చెను. ఇప్పుడును మాటుచున్నవి; ముందును మాటగలవు. కావున నీధర్మముల ననుసరించువాఁడు తనమనుదన సంఘమునకు నుపయుక్తములగువిధుల నామోదించినవాడే యగును. కాని ద్యుర్వికలిగినప్పుడు మాత్రము ప్రత్యేకవ్యక్తులు సంఘభీతిచే నాత్మసాత్మికత్యమును గోల్పోజేయును. ప్రత్యేకవ్యక్తుల నైతికమానము నిరభ్యంతరముగ నుత్తపధంబులఁ బ్రసరింపగలుగుటయే జ్ఞానాతీతమనవలయును. అట్టిభివృద్ధి గాంచి న మానసమే ధర్మాధర్మవిచక్షణజ్ఞానమై యుండును. అట్టి వారుతాత్మికాల్పములనవలంబుదురు. కావున మనము స్వభావతత్త్వమునకును, సంఘప్రకృతితత్త్వమునకును సత్త్వతత్త్వమునకును సమాత్మ్యములఁ గనుగొనవలయును. అంతకరణమునకును జీవితవిధానమునకు నవిశాఖావము కలిగినప్పుడే ధర్మసంస్థాపనము జరుగును.

నైతికధర్మముల సంఘప్రకృతితమములగునక నే వానిని

గ్రంథపరిచయము

గురులీల:—అను శ్రీశంకరాచార్య కృత దక్షిణామూర్తిస్తోత్రమునకుటి కాలాత్పర్యవివరణాది సహితము.

మల్లాది నాగభూషణకృతము. ఇందుఁదొలఁత గురుపూజావిధానము వీదప దక్షిణామూర్తిస్తోత్రము, తుదను గొన్ని పాటలు గలవు. దీనిపేరు 0-6-0. 8 ప్రతులు రు 1-; 18 ప్రతులు రు 4-0-0; తపాలాకర్పణ ప్రత్యేకము.

హిందీ శాస్త్రకరణదర్పణము:—గ్రంథకర్త:—శని రపు జోగయ్యర్యారు.

ఇది తెలుఁగున వ్రాయబడిన హిందీభాషా వ్యాకరణము. దీనిని గ్రంథకర్త గారు కొంత శ్రమదీసికొని వ్రాసియున్నాడు. దీనిని జరిపిన తెలుఁగు దేశము వారు తమ కిర్క పిండిభాషను గూడనంతకంతకు నిర్మమముగ వ్రాయగలుగుదురు. దీని పేరు. 0-10-0.

నై రెండుపుస్తకములను విలాసము:—పల్లెటూరుపత్రికా కార్యాలయము:—శ్రీలలితామద్రాక్షరశాల, తణుకు, కృష్ణాజిల్లా.

శ్రీ గాంధీయహాత్మ్యము:—(సామాన్యవైద్య శాలలోని) గ్రంథకర్త శ్రీయతి మహాదేవదేశాయి గారు.

సామాన్య వైద్యశాలలోనున్న గాంధీ హాత్మ్యని గుఱిచిన విషయము వచనమున నున్నది. శ్రీ జంధ్యాల శివన్న శాస్త్రి గారిచే మహాత్మ్యని వివరణలు చూర్చి రచియింపఁబడిన యుత్పల మాలిక యొకటియున్నది. పేరు రు 0-1-0. అర్ధజాతిపాలనచీటి పంపు గ్రంథాలయముల కీ పుస్తక ముచిత్తము గాఁ బంపఁబడును. విలాసము:—మేనేజరు, ఆంధ్రగ్రంథరత్నాకరము, గుడివాడ, కృష్ణాజిల్లా.

ఆస్పృశ్యత:—గ్రంథకర్త వేదాంత శంభు శాస్త్రి గారు (తెలుఁగువచనము)

చండాలాది జాతిభేదములను దొలగించుటకు వలసినవిషయ మిందుఁ జర్చింపఁబడినది. దీనిపేరు రు 0-6-0 పుస్తకమును గురువారు బెజవాడ గవర్నరుపేట నివాసియుగు గ్రంథకర్త గారికి వ్రాసికొనవలెను.

మానవసాక్షి:—గ్రంథకర్త జే. గురు నాథముగారు.

ఎల్లమానవులకు, రాజకీయ సాంఘికహక్కులు జన్మము మొదలు సమానమే యనియు వాఁకి భృగము గలగకుండునట్లు చేయుట సంఘమున కవశ్యక ర్మమనియు, వానిని బ్రాణముల వలె రక్షించుకొనుట ప్రతి మనుజునకును ధర్మ మనియు నిందుఁ జర్చింపఁబడియున్నది. తెలుఁగు వచనముగ నిది రచియింపఁబడినది. పేరు రు 0-6-0 చాయచారము రాజగండ్డి జేనరత్ మశ్రీయుట్ల, మెస్సేస్ డి. వీరభద్రయ్య అంజు కంపెనీవారికి వ్రాసికొనవలెను.

నానునాథ విషయము:—గ్రంథకర్త నోరి నరసింహ శాస్త్రి గారు, బి. ఏ. (సాహితీసమితి) తెనాలి.

ఇందు మహమ్మదు సోమనాథదేవాలయమును ముట్టడించి ధ్వంసము చేసినగాథ వర్ణింపఁబడినది. వ్యాసహరికభాషయందు రచియింపఁబడిన గద్యనాటకము. శాస్త్రవిషయము కూడినంత వఱకుఁ జక్కఁగ నే యున్నది. పేరు రు. 0-10-0

బట్టదలతో జనాంగమున ననువర్తించఁజేసినప్పుడు రహస్యము గ నాధర్మముల నతిక్రమించుటప్రత్యేకవ్యక్తులపర్యాయమై యుండురు. చోర్యము, వ్యభిచారము, అశృతిము మున్నగువి విశేషముగఁ బ్రబలియండుట కిందు కారణము. ఇదియన్నియు సంఘనియమములు; మానవ ప్రకృతియు; స్వభావసిద్ధములు కావు. అందుచేతనే పెక్కుగ్రంథులై ప్రత్యేకవ్యక్తులు చెప్పుదుర దాము వాని నాచరించువారిపై బాహ్యధర్మము నడించుచుండురు. వీరు ధర్మముల రహస్యముగ భంగపరచి స్వేచ్ఛాపర్యవృత్తిని పరిచలఁ జేయుట కవకాశము చిక్కినప్పుడెల్ల విడిపడి సంచరింతురు. సంఘ తిరస్కారభీతి తప్ప భిన్నాభ్యంతర మేమియుఁ గాన్పింపదు.

స్థితిత్తుల నివాహ్యధర్మములు కొంతకంత బంధింపగలవుగాని చపలచిత్తుల నరికట్టి ననచుర్యములు. సంఘప్రకృతితనైతికధర్మశాస్త్రములలో ననేకవిధములగు మార్పులను గలిగింపవచ్చునుగాని స్వభావప్రబోధచారమును మార్పుటకేరికిని దరముగాదు. స్వభావములు సంచరించు మార్పులు నటించు మరల్పకమును గాని స్వభావముల మార్పు బ్రహ్మజ్ఞేన దరముగానేరదు. ఆత్మసంఘస్వభావసమ్మేళనమును శాస్త్రవత్తిర్యభావమును దడనగుణముగఁ బ్రసరింపఁ జేయుటయే పరమధర్మము; వీని సంఘర్షణమే యధర్మము.

రాజశేఖర కావ్యమీమాంస

౧౮

(గత సారస్వతానుబంధము తరువాయి)

శేషములలోని కలహనస్థములు పాకమునకు వచ్చి రమ్యముగ నున్నవి. పాకనీలమైన ప్రాచీనానులకమును గోడునున్నది. ఏర్పాటుకము త్రవ్వనీధలములు ముడివి పుల్ల వడినవి. ఇండ్ల ముంగిళ్లు (కృషీకలల ఇండ్లముంగిళ్లు) నకళాతిక జానకీతమచేత నై గంధముచేత మనోహరములై యున్నవి. శ్రీలు ముసలలోలనము. (తోకటిని పట్టుకొని యుండుటచేత) కదలుచున్నచేతులు గలవారై యున్నారు. అనగా ధాన్యముల ను దంపుచున్నాని భావము. అచిరాధ్యుడైన నీచునివలె రవి తాప బెట్టుచున్నాడు. కృతజ్ఞత లేనిమిత్రమువలె దుష్టికొమ్ములను పరిత్యజించుచున్నది. మునియొక్క ధర్మచింతవలె ఉదకము నిర్మలమైన దగుచున్నది. దిల్లదుడగు కామకుని బోలి బురద ఎండిపోవుచున్నది. నదులు, కుశీలకమయుక్తములగు శేఖరచే అంకితములైన ఇసుక తిన్నెలలో నిద్రించుచున్న తాళిబేళ కలవై ఈశ్వరదృశ్యపునందు తరంగితను తోయపలాయమానమీనాను సారిజకదంత కరాళఫాలములు గలవై బిప్పుచున్నవి. పంకలము గాని తటసుందరి పటకృత్తుములతోను శేఖరముల ఫాంటు ఫాలములతోను కుదగకాంతిములై ఇటు నటు దుముకుచున్న చిన్న మీలతోను పొర్లాడుచున్న తాళిబేళగల ఇసుకతోను బిప్పుచు చలబడిట వాచాటితిమై ఈశ్వరదృశ్యపునందలి నలిల సంచయము మేదురమై కృపించుచున్నది.

(3) హేమం రి రువర్ణ నము

రెండు మూడు ముచిపందపు మొగలు గలవై లవలీ లతలయందు క్రమముగా ముకలింపజేసినవి యై అయిదారు ఫలి నీ కునుములుగల దైహిమర్తప్రసవాతారమున రాజిల్లుచున్న యుది. పున్నాగ లోక్త్ర పుష్పము లవతంసములంగ నుంచుకొని శ్రీలు కందుక కుంచితాంగులై వక్రములం దుల్లసిలుచున్న చాదుచేతనందితములైనవాసనానెలను రాచినకొప్పలనువహించు చున్నారు. శీతకాలము తుమారకీర్ణోత్పరచూర్ణవాలమై బల శకుకొలిది యవతలలకుచుములు చిటువెచ్చునొందసాగినవి

వరాహాద్రములగు నవోదనములను సన్నదళరావము లగు దధులను (మెరుగును) నుకోమలములగు సర్ప పమాలములను తిని ఈ హిమవత్కలమునందు జనులు వైద్యవిద్యను నిందించు చున్నారు ఈ హేమంతముతువునందే గోయవెచ్చనినీళ్లతోడి దగు నుపచార లచేత అన్నపానము లంతో ఇంతో రుచించు చుండును. భార్యను ప్రక్క నుంచికొని నిద్రించుచుండురు. ఇట్టి తుహినరపునకు స్వస్తి యగునుగాక.

మయూరములు విముక్త బర్హములును విమలములునై యున్నవి. ప్రరూఢగోధూమయవ యై పీచు (గ్రామకంఠము) రాజిల్లుచున్నది. వ్యాఘ్రీశువు సహృద్యముగ నున్నది. ఈ యవి జనుదాయకము లగు హేమంతవిహ్వములు. హేమంతపువ్వునగు శరీరధాన్యపాకములచేత రాజిల్లుచున్న డేత్రములను త్రిశంకుతికములై రాత్రులు లవణద్రవ్యములను సక్రాత్కర్షముతో బిప్పుచున్నవి. ఉద్యానములలోనిపుస్తోకీలకు మూకత్వియును భృంగశ్రీలకు మానముద్రయును, పక్షుల వ్యోమయాత్రకు మాంద్యయును సర్పములకుదప్పకుయ మును ఈ ఋతువులందు కలుగుచున్నవి కర్కంధపులుసారంగ ఫలములు పాకమునకు వచ్చుచున్నవి. నల్లచెఱుకు గడలకును పుండ్ర కములకును అపూర్వముగమాధుర్యము కలుగుచున్నది. ఇంటినడుమ పక్షులను ప్రక్కలో స్పృశతాబిణ్యతారలగు దారలును నిను తోడ్పాటుమాము గల చలియంటయును కలవారు ఈ హేమంతమును గ్రీష్మశేషమునగా వర్ణించురు.

(4) శరీరపుర వర్ణ నము

శరీరపుర చాలవఱకును హేమంతపురములై యుండును దానికంటె దానియందు గలవిశేషమిది— విచిత్రముర తోత్పవయామై ధృష్టమై రాత్రి క్రాంతిచు చుండును. కుంకుమ పంకసాధ్యమై చుండవాయపు పీచు చుండును. దివ్యగుణముగ దూలపకుములు గలవై చల్లస్థితి. ఇంక నిండు లేని జేమి (విశేషము) లై అగరుధూపధూపములు వ్యాధించు ముండును. పృగుతర క్లమశీతపోతము కలుగునటులుగా యుగళులు తీరని సుగంధము కలవారై రాత్రియంతయును అంగనాజనాలింగములను ఛేదించుచు తోడల యందు మాటిమాటికి సంవలన బంధన సంధి లోలములగు కాళిచిహ్నములకు కప్పకొనినవియును తూల పటములను ధరించువారై చిలెల్లులుండురు. ఉదక పానము అందు ఇది రుచి ఇది యరుచి యని తోచుటలేదు. స్వర్ణవిష

యమునందు తుహినమునకును అనలమునకును భేదము కన్పట్టుట లేదు. పరిరంభణములందు అనగా ఆలింగనములందు ఇది నుభగ ఇది దుష్కగ యనుభేదము పొడగట్టలేదు. శరీరభాగ్యులలసేవన ములూ విశేషమే గోచరించుట లేదు.

మరువకమునందు పుష్పాత్మకము అగుచున్నది. మల్లెలు బలశీలినందాకుందముపుర పూవులన్నింటికి తొలత నెన్నదగి యున్నవి. పండ్లనికంటె అగ్గింబమే సాభాగ్యము నొందు చున్నది. మఱియును ఈ హేమంతకాలమునఁ జందనములు దహించు చున్నవి. యథో తరముగా హిమమానము లగుచున్న సంతాపభిన్న ఘన సూచిపరంపరగలవియును ద్విత్వావేశము లగు కనుములుగల సిద్ధార్థయోధులందు జాక్రమము ననుస రించి పాకక్రమము కపిశివర్ణమున కలిగించు చున్నది. మఱియు ను ఈ ఋతువునందు ఉత్తరపు గాడ్వలవలన తాడితములై లీన మినములై నాశావశేషముగా గల కమలలతలచే బిప్పినవై విలాసవాపికలు దృష్టిపథమునకు వచ్చుట లేదు. మాద్యన్య లింగమును పుష్పతైత్తోషియును పుష్పద్వారాహమును ఉల్ల లాయమును దిద్దజననిద్యమును ధనికవంద్యమును నై కరాళ మగు శరీరము రాజిల్లుచున్నది.

అభినవమహారోష స్వాదపున అనరళజనాశేషవిషయ ము సక్రూరమును తుమారవాయువులగు చంద్రబింబము గలితవిభ వుని బిజ్జను బోలియును, నూర్చుని ముప్పణధృతివలెను, విరహి జనకధూనదనోపయమును వహించుచున్నాడు. కృత్రిమంతుమా లేపనములగు నితంబస్తన భుజోరమాలాదులచేత శ్రీలు ప్రకృతిపిత్రలై అభినయోజనలై సకల రాత్రిసంక్షేపితులు చేత శరీరజ్వరబాధను అంతను పొరించు చున్నారు— (ఇది శరీరవర్ణనము.)

(5) వసంతర్తు వర్ణనము

శుకములు తొరకలు హరితములు కలవింకలు తుమ్మెదలు మున్నగువాని మదంపదికలవై పుస్తోకీలములకును సహకార ములకును చుట్టమై ఇదిగో వసంతకాలము చైత్రమాసమురాగానే ముఱుల వచ్చినది. ఈ వసంతమునందు అంగదల విలాసహాస్యము దోలికావిశేషములు పాటలు గోచరితావ తంసములగు గీతము లు మన్మథసమర్పణలు— వీనియందు మిక్కిలి మనస్సులగ్నమై యుండును. పుస్తోకీలము పంచమధ్వని గూయుచున్నది యువకులయందు విలాసములు ప్రస్ఫురించు చున్నవి. నూత్న కుసుమములను బాణముల నేర్చుటచికిని మన్మథుడువిల్లెట్టు పెట్టుచున్నాడు. పిండవసారజనాంశుకములు గలవారును సీమంతముల సిందూరముబాట్టు గలవారును, సృరీకృతుఁ డగు ప్రియునియెడల భక్తిభావములు గలవారులగు వధువులుధరించు కొనిన వేషాతితయము రుచిగిల్లుచున్నయది. ప్రమానోద్ధృమైన కర్మికారముగల వసంత మిదియే పుష్పప్రపంచాతి కాంచనార మును నిదియే. విజృంభణాకోవిద కోటిదారమును వికాసోద్భృత సిందువారమును అగు వసంత మిదియే! మాధవీ ముకులదృష్టల కేవలమున వేణిబంధముగను, కోకిలా కలకల ధ్వనికి ఫలముగ ను, దమకకత్తి మగు సృరభూజాభిగను నున్న ఈ కాలము నందు అంగవలకు భగవానుడు అగు వసంతుండే గురువు. దోహద చిహ్నములుగా శ్రీయొక్క అలింగన దర్శన తాడన సేచ నాదులు ఉరవక తిలక కాశోకకు వసులముల లేచును ప్రసవావ క్షేప్తమై వగంతము రాజిల్లుచున్నది. ఎంత ఆశ్చర్యము. చైత్రము నందు రక్త నీలాశోకములు చిత్రవర్ణములైనవి. మూడడదియును స్వర్నాశోకము పచ్చనిదైనది. మన్మథసంబంధమున జైత్ర తిలకము అంతయును ఈ పుష్పలలోనే కలదు. గూవాకములు నారికేళములు హింతాళములు పాటలీకంఠములు ఖర్జూరములు తాళితాలితపులు మున్నగువానికి ప్రస్తావ పిడనాన్యకారణమై వసంతము రాజిల్లెను.

(6) గ్రీష్మర్తువర్ణనము

సమష్టికలకు వికాసకారయై దలద్దిరిమ ప్రమానాభిరామ మై కాంచనకేతకులకు పుష్పప్రదమై ఉల్లాసిత ధాతేత్తుమై ఈ గ్రీష్మర్తు విలసిల్లుచున్నది. ఖర్జూరములు నేరేళ్లు పనసలు మామిళ్లు మోచములు మిరచిపు తిగలు ప్రియాళములు పూగిఫల ములు నారికేళములు మున్నగు వానిచేత మిధునములు భేదాల సత్వము నొంది ఈ గ్రీష్మర్తువునందు రతానుసంధానము జేయు చున్నారు. నదీప్రవాహము లన్నియును బావులు మున్నగు జలా ధారములు సోతలు నీళ్లు లేక ఎండిపోవుచున్నవి. చలివేండ లు పాంథులతో నిండియున్నవి. సుఖపానము అశ్విలశీతముగు చున్నది. దినార్ధ నిద్రమును దివసావసానమునందు అయ్యెడి స్నానమును రాత్రిశేషమునందలి నురతావతారమును రుచికరము లుగా పరిణమింపు చున్నవి. చందనపంకమువలె హృద్యమైన చందికయును జాల మాత్రానిల వీచిమాలికయును తాంబూలముల

చే నైన యుదక బిందువృష్టియును గ్రీష్మమునకు జలాంజలి నొసగుచున్నవి. కర్పూరచూర్ణము సహకారభంగము (మామిడి చిగుళ్లు కాబోల్క) ఆర్ద్రీక్రమముతోవృక్షప్రముగు తాంబూలమును తారహారములను తన వస్త్రములను అనునివి. శరీరక్రియకై చేయవలసిన మరహాస్యములగు ప్రతిక్రియలని తెలియదగును. చందనపంకదిగ్గములైన ముతాలతలను జలార్ద్రములై మృణాళహాసముతోపెనచుకొనియున్నస్మితచంపక ప్రనూనముల యొక్క మాలికలును ఈ గ్రీష్మయుతువునందు శిశిరావతారమును చేయుచున్నది.

మఱియును ఈ గ్రీష్మర్తువునందు, భూతము లన్నియును పచనము అగుచున్న వానివలెను పాంథువులన్నియును తపించు చున్న వానివలెను తోయము లన్నియును క్వాద్యములగుచున్న వానివలెను అగ్రులు పొగలు వెడలుచున్న వానివలెను ఉన్నవి. లేళ్లు అటవీస్థలలందు మృగతృష్ణికలచే నాకర్షింపబడుచున్న యవి. జలవేణిబంధములు ప్రాత్రస్తనత్వోభితిములు. నీ రెండి పోవుటచేత సరస్సులన్నియును తామ్యత్రిములు గలిగియున్నవి. శూపములు ఉద్ధాంఘట్ట ఘటికావలయములై యున్నవి. కరభ ములు శరభములురాశభములు మల్లెత నొందుచున్నవి. వికృతి నొందుచున్నవి. గన్నేరు పొదలుగల ఫలభూముల నధిష్ఠించియును అవీ నివసించు చున్నవి. సహకార (తీయమామిడి) రసాభిరములు అగు రసాల ములును నీటిలో నూరవేసిన యన్నమును ఫలములు పానకములు రసములు నీరుమజ్జిగలు పాలు మున్నగునవి యన్నియును ఈ గ్రీష్మకాలమునందు సృరజనోపధములుగా నున్నవి. జలచందన గుండరులగు తిరుణులును జలార్ద్రములగు తారహారమాలికలును అరటియాకుల పాంథులను మన్మథుని పిలిచి పార్వ్యమునఁ గూర్చుండబెట్టుకొనబాలి యున్నవి. గ్రీష్మర్తువునందు వసంత ములు చీరీనాదవంతములై విరాజిల్లుచున్నవి. శైలిభములు వినుగు లు పండులు బురదలలో పొర్లాడు చున్నవి. సర్పసారంగాది బృందము లోలబహ్వమై యున్నది. పక్షిబృందము మూలస్రస్థ మగు అంసదేశములతో బిప్పుచున్నది. చంద్రకాఢోతపుష్ప మగు కన్యహార్యమును వారిమిశ్రమై కాంతోచ్చిష్టమైన వారుణియును మృతీకామాలికలును తక్షణమే గ్రీష్మమును హేమంతముగా మార్చుచున్నవి.

సాధారణముగా ఋతువర్ణనము చతురవర్ణంగ వర్ణింప వలయును. (1) ఋతుసంధి (2) ఋతుశైశవము (3) ఋతు ప్రాధి (4) ఋతుపులనునువృత్తి అని నాల్గవర్ణనకును పేరులు: రెండుఋతువులవర్ణనమును సంధి యందురు.

శరీరవసంతసంధికి ఉదాహరణము:—

శ్లో॥ మృతీశుమనసః కుందాః పుష్పాన్తమే స్వలసాద్రుమా మనసిజగిరం గృహ్లాం తీమే గిరంతి న కోకలాః॥

అథ చ సవితు శ్చీతోల్లాసమ్ లుంఠితి మరీచయో॥
న చ జుతతా మాలంబంతే క్ల మోదమదాయినీమ్॥

కుందము లన్నియును పుష్పలను రల్పిచైచివని. వృక్ష ములు పూయటలో ఆలించుచున్నవి. కోకలములు మనస్సు లోనిమాటను స్వీకరించుట లేదు. అనగా వినుటలేదని భావము. మరీచలెలు నూర్చునియొక్క శీతోల్లాసమును లానముచేయుచు న్నవియే గాని క్లమదాయని యగుజుతతను ఆలంబించుట లేదు.

వసంతశైశవమునకు ఉదాహరణము:—

శ్లో॥ గృహ్లాంధిషు వీరుధాం నుమనసో మధ్యేంకురం పల్లవా వాంఛామాత్రపరిగ్రహః పింఛధూకంతోదరే పంచమః॥

కించ త్రిణి జగంతి జిష్ణుజిహ్వైర్విత్తై ర్మనోజన్యనో॥
దేవ స్వాపి చిరోజ్ఞైతం యది భవేదభ్యాసత్వంధముః॥

వసంతప్రాధికి ఉదాహరణము:—

శ్లో॥ సామ్యం సంప్రతిసేవతే విచిలెం సాక్షాస్తికై రాక్తికై॥
కాంతిం కర్షతి కాంచినారపసుమం॥ మాంజిష్ఠ్యభౌతా త్పటాత్॥ హరాణీనాం కురుతే మధూకములం॥ లావణ్యలంఠాకతాంలటినాభినిభంచకాపి చ పతద్వయం తాగ్రహతః కేరవమ్॥

విచిలకుసుమము ఈవసంతమునందు సాక్షాస్తికము లగు ముత్తెముతో సామ్యమును పొందుచున్నది కాంచనారపసుమము మాంజిష్ఠ్యభౌత మగు పటమునుండి కాంతిని ఆకర్షింపచున్నది. మధూకముకులము హరాణాంగలలావణ్యముయొక్కలంఠాకత ను (దొంగిలించుట) చేయుచున్నది. లోడియనుండి వీడి క్రిం దఁ బడుచున్న కేసరకుసుమము లాటదేశాంగలనలాభిప్రదేశముల తో సమానముగఁ బ్రకాశించుచున్నది.

అత్తికాంతములైన ఋతువులచిహ్నములైన కుసుమాదుల ను ప్రస్తుతర్తువునందు అనువర్తించుట లింగ నున్నతీయని చెప్ప దురు. దీనిని కావ్యములనుండిగ్రింపవలయును (1) వర్షర్తువునందు గ్రీష్మచిహ్నములగు అబ్జవిక్రాసాగులను వర్ణించుటకూడ నొక విధమగు అనున్పత్తి.

(సశేషము)

విదేశ వార్తలు

శింగపూరు నౌకాశయస్థమస్య

నెత్తివేయలేదు. ప్రస్తుత మాపుజేసిరి. అంతిమగాని ప్రభుత్వమునాని దానిని పూర్తిగా విగ్రహింపలేదు.

దేయలీమెయలు పత్రికలతెలిసిరి ఇట్లు తెలుపుచున్నాడు:- శిల్పయనుగు విశ్వాటలను ప్రవేశపెట్టలేదు గాన ప్రస్తుతము ఈ విషయమై అంత చురుకుగా ఇప్పుడే మియున కలపెట్టరాదని మంత్రిగారు యభిప్రాయము. ఏ దెట్లున్నను మంత్రిగారు వారు శిల్ప యభిప్రాయమును కచ్చితముగ వచ్చేవారము ప్రతిచెడరు. అప్పుడు దొమిరియను యభిప్రాయమును గూడ జేర్చుకడ. ఈలోపుగ ఈ విధానము చచ్చిపోయినటులే భావించుచు బార్నిర్ లియరు యితానారు కృత్రిమమునాడు.

అసలీధానము పూర్తికాదు ప్రభుత్వము ఇప్పుడు యిది తెలియచున్నది. తాను మంత్రి పద విని అంగీకరించుటకు పూర్వము విషయమై కార్మిక పక్షము వారి ఆక్షేపణలకు లుంచి సాధ్యసాధ్యములను ఆచరించగలెననుమరుగోరి.

ఈ విషయమును ప్రభుత్వమువారు త్యజించలేదనియు మంత్రిగారు శిల్పయనును జేసికొనిన దానిని పూర్తిమొంతముగా ప్రవేశించెననియు ప్రభుత్వమువారు తెలియజేసిరి.

అట్టి ఎన్నికలతో అధ్యక్షి (రైతులను) బరకను సాక్షాటు దక్షిణగారు చట్టమువారికి బాల్సివునాను సహజముగా నున్నాడు అదిగిరి.

ఈ విషయమునాని యింతటి ఇప్పుడు కలసిరి దియును పూర్వపు సమస్యలను గూడ గుర్తుంచుకొని. కచ్చితముగాను లెనను ప్రతిటలనుగ. పనితెనను కొవగలంబుననియు చట్టముగా తెలియజేసిరి.

కలన చట్టమువారిని మోసపుచ్చెనని మెచిలుగానిమిద జేసిన ఆక్రమణము జరుగ వాయిదా వేయబడెను.

వైమానిక దళమునకు క్రొత్త గి టటాలములను జేర్చెదరు. ఇవి 1924-25 లో పూర్తియగును. ఏఏలు 1925 సంవత్సరమునకు 18 టటాలములగును. ఇంకొక ఆరుటటాలములను 1925-1926 లో తయారుచేయుటకు గూడ మదిపురు జేసిరి.

బెడకరంగ కర్మాగారము

బెడకరంగ కర్మాగారములో దొమ్మిదిగెను. పనివాండు దొమ్మిదిగెను. చాలమందికి గాఢములు గిరిత. కొందరు చనిపోయిరి. పోలీసువారికిగూడ గాఢములు గల్గెను. ప్రెంచి వారు జర్మనువారిను స్వాధీనము జేసికొనిరి. తుపాకులను గాల్చునె శాంతిని కలుగజేసిరి.

లండనులో నౌకానిర్మాణ కులీలు తమ వేతనములను మృజేయకలె ననుచున్నారు. చేయజాలమని యజమానులనుచున్నారు. యజమానులు కార్యలయమును మూసిదమరుచున్నారు. మూడుకుండజేసి ఏదో ఒక ఏర్పాటు జేయటకు ప్రయత్నించుచున్నారు.

మ్యాసిచిలో లూడెక్ డార్క్ విచారణ సందర్భమున ముద్దయి న్యాయవాది తుమూఖ జెన్స్ చే ప్రభుత్వన్యాయవాది ముల న్యాయస్థానమున ప్రవేశించిరి.

పవిత్రక్షేత్రములను ఆక్రమించుకొనుట

కమూల పక్షమువారు ముగ్లిం పవిత్రస్థానములను బోల్లి విటలకలె ఆక్రమించుకొనుటకు ప్రయత్నించుచున్నారని డెయిలీ టెలిగ్రాఫు పత్రిక తెలుపుచున్నది. మ్యా అఖరు తమ దిగ్విజయమును చాటుటకు ముస్తఫా కమూల పాసాగారు కాక్ స్టాంటినోపిలు గుండా తూర్పు ఖేనుగుండా బోయెదరట. ఖలీఫా కాక్ స్టాంటినోపిలులో నుండగా కాక్ స్టాంటినోపిలుకు ఆయన పొందెయ్యు లేదట. పూర్వ మొకపుడు క్యాలి ఫేటు రాజకీయాధికారియను తొలగించినపుడు భారత ముల్తానులు అందోళనము గావించ తాత్కాలిముగ నీ చేసినదని జెప్పి అంగారావారు వారిని మోసముచెప్పిరి. మరల ఖలీఫాను తొలగించిరి ఇండియన్ ముసల్మానులు అందోళనను సన్నిరేని ఇంకొక అబద్ధముడి మోటుచెప్పెదరని తెలుపుచున్నది.

హుసేనుగారు ఖలీఫా ను సెన్న కోసబడిటచే వరామును కొరక తానూనును బాల్చుచున్నాడు. ఇట్లు మదీనాగారికి తూర్పున స్థా మిచ్చి అదంతిరి ననుచున్నాడు.

వృత్తాంతలేఖలు

బెడవాడ (స్వకీయవిలేఖరి)

విచారకర్మమైన మరణము

మార్చి 7. - శ్రుతిస్మరణసంజీవని పత్రికాధిపతులగు బ్రహ్మశ్రీ శివపురపు వీరభద్రపాకయాజిగారి కుమారుడు నాగబల్లయ్యగారు 2 వ తేదీని కృష్ణానదిలో స్నానము చేయుటకై వెళ్లి కాటవారి స్వర్ణకులైరని వ్రాయుటకు చింతిలుచు న్నాను. ఈయనగారు పిన్నవయస్కులయ్యు తమకుశిలము వలన తమెత్తిగినవారి గౌరవాదరములను పొందియున్నారు. వారిమటుంబమున కిప్పుడు సంభవమైన ఈయపాదముఖమునకు పౌరులు మిక్కిలి చింతిలుచున్నారు.

మహాశివరాత్రి రథోత్సవము

మహాశివరాత్రికిని రథోత్సవమునకును వేలకొలదియూత్రికులు ఈపట్టణమునకు విచ్చేసియుండిరి. కృష్ణాస్నానస్థులమువద్ద ఈనంతర్వరము ఏర్పాట్లు చక్కగలేవు. అందువలన యాత్రికులకు ఇబ్బంది కలిగినది.

ఒక కర్మాగారము

ఒకలాంగలకును, ఇతరభిక్షులకును చదువు, వడ్రంగము, వడ్డరము, వేరే, మాటలీయటమున్నగు వృత్తివిద్యలను నేర్పించుచున్న ఒకపెట్టా కర్మాగారి బంగళాయనుట్టుకొని ఏర్పాట్లు చేయుచున్నది. ఈవిషయమున జరుపబడుచున్నప్రచుత్తము సఫలముగుగా!

విజయవాడ

ఈయూరిలో డాక్టరు రామచంద్రరావు గారిచే ప్రారంభింపబడిన ఈమాసపత్రిక ప్రచురణము ఆగిపోయినది. ఎండ కాలము గడచిన పిమ్మట ఈపత్రిక వారపత్రికగా వెలువడునని తెలియుచున్నది.

రు 500 లు పోయిన కేసు

కొన్ని మాసములక్రింద ఇచ్చట సబుజడీగా నుండిన సుబ్బరామ అయ్యగారు తమ జవానుకు రు 500 ల విలువగల కర్రెన్సీ నోట్ల కవరనిచ్చి దానిని తమస్నేహితు లగు జమ్మి వెంకటరావు పంతులుగారికిచ్చిరి పంపిరి. ఆకర్రెమును తీసికొనిపోవుచు దారిలో మంచినీటిగొట్టమువద్ద నీరు త్రాగుచుండ ఈకర్రెము జేబిలోనుండి పోయెనని తిరిగివచ్చి తన యజమానిగారిలో చెప్పెను. అపై ఈకేసు పోలీసువారికి రిపోర్టు చేయబడగా వారు ఈజవానుపై నేరమును మోపి డిప్యూటి మేజిస్ట్రేటు కోర్టులో విచారణకు వెట్టిరి. విచారణ పూర్తియై ముద్దాయి దోషియనియు, ఒకసంవత్సరము కఠినశ్రమను, ఐదుసంవత్సరము పాముల జరిమానాయను, జరిమానా చెల్లించని పక్షమున మరియొక సంవత్సరము కఠినశ్రమయు అనుభవించునటుల డిప్యూటి మేజిస్ట్రేటుగారు 4 తేదీని తీర్పుచెప్పిరి.

బొగ్గు యజమానులు పనివారును తమ తగవలకు గూర్చి పరిష్కారము జేసికొనుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు.

మెక్సికో ఇంగ్లాడుకు రాజువారులు మెక్సికోలో (బిటిషు వాట్సె)లనుగు ర్చి జరుగుటకు ఏర్పాటు లగుచున్నది.

మదరాసు అండు సదరన్ మరాటా రైల్వేకంపెనీ, లిమిటెడ్

(ఇన్ కార్పొరేటెడ్ యిన్ ఇంగ్లాండ్)
ఇంటర్మీడియట్ క్లాసు మెయిలులో చార్జీలు తగ్గుట
1924 సం. మార్చి 1 నుండియు. జం. యన్.
యం. రైల్వే ఇంటర్మీడియట్ మెయిలులో ఒంటి ప్రయాణపు చార్జీలు మెయిలు 1 కి రు 0.0-3 నుండి రు 0.0-5 కు తగ్గింపబడును

నక్సన్ దంతచూర్ణము

ఈ చూర్ణము దేశీయవస్తువుతో తయారు చేయబడినది. శ్రేష్ఠ సంబంధమైన క్యాఫు లన్నిటిని పోగొట్టును. దద్ది 1-కి 2 అణాలు. డెంక 1-కి రు 1-4-0.
టి. ఎస్. స్వామినాథ శాస్త్రి,
2 వ లాంగరా పిల్లవీధి, లిబర్టీ క్వీన్, మద్రాసు.

తిరుత్తని

(స్వకీయవిలేఖరి)

కాలమానము

మార్చి 8: - ఎండలు తీవ్రముగా కాయుచున్నవి. వర్షము లీసంవత్సరమున చాల కొద్దిగా పడినందున తాలూకాయం దంతటను నైట్ల మిగుల కొద్దిగా పెట్టబడి నీటియాధారములులేమిచే అవియు నెండిపోయినందున రైతులు దీనావస్థయందునుటయే గాక వారికిగల గొడ్డు గోడల సయిత మెట్టు పోషింపగలము దేవుడా యని బెంగపోవుచున్నారు.

నీటివనశి

ఈ యూరియందలి పూర్వపువేట, బలిబిప్పి, దొరవారి వేట, సాలవీధులయందుగల బావులు వర్షాభావముచేతను, ఎండల తీవ్రతచేతను నీరులేక వట్టిపోయినందున ఆ వీధులయందలికాపు రథులు మాత్రమేగాక వచ్చువేలకొలది యాత్రికులను పలు యిడుముల బడుచున్నారు. దేవస్థానము తాలూకా కచేరికి వేలకభాగమునయందు ఉటభావి చాలకాలముగ నీ యూరి యూనియన్ బోర్డువారి యధీనముననుండి యూరివారి కనేక విధములసాహాయ్యపడుచుండినది. అదేమోగాని కొన్ని దినములుగ ఆ బానిసదత్తు నీరు తోడితెచ్చుటకు పోవు శ్రీలను పిల్లలను తాలూకా జవాను అదరించియు బెడరించియు నీరుతోడ నీయక తరిమి వేయుచున్నారు. ఈ విషయమును యూనియన్ బోర్డువారు గమనించి నీటికై శ్రమపడుచుండు పునాసు లాభావియించి నీరును యాభావిధిక తోడికొని పోగల యేర్పాట్లను చేసిన యుత్తముగ నుండును.

“దుండి” కొనుగోలు

చిత్తూరుమండల కాంగ్రెస్ సంఘ కాత్యదర్శి యగు శ్రీమాన్ కపిస్థళము రాజగోపాలాచార్యులుగారు తిరుపతి చుట్టుపట్ల గ్రామాదులలోని రైతులకు ప్రతి పండించు విధానమును అందువలన ఫలితములను విపులముగ బోధించి రైతుల నీ యుద్యమమున ప్రోత్సహించియుండినందుచే తిరుపతి చుట్టు పట్ల గ్రామాదులలోని రైతులచే పండింపబడిన ప్రతిగుమారు 10 మణుగులు శ్రీయోచార్యులవారి మధ్యనే కొనుగోలుచేసి తిరుపతియందలి పంచములచే నూలునడిచించి వస్త్రములను తయారు చేయించుచున్నందులకు వారి సంతయు నభినందింపవలసి యున్నది.

ఖద్దరు స్టోరు

ఈ యూరియందలి కొందరు ప్రముఖులు నాటా యొకటికి ఐదు రూప్యములవంతున సుమారు రియవడియెను వాటాలను చేర్పించియు చిత్తూరుమండల కాంగ్రెస్ సంఘములనుండి రెండు వందల ఏబది రూప్యములు అరువు బుచ్చుకొనియు శుభ్రముగు ఖద్దరు వస్త్రముల దుకాణము నొకదానిని నేర్పజుచుటకు చేసిన ప్రయత్నములన్నియు నెఱవేరినవి. అనతికాలముననే స్టోరు తెఱచెదరుగాన ప్రజలీ విషయమున వారికి తగు ప్రోత్సాహమును గల్పింపగోరెదను.

కాంగ్రెస్ ప్రచారము

కాంగ్రెస్ ప్రచారమును సలుపుటకై తిరుత్తనితాలూకా పక్షమున నియమింపబడియుండు శ్రీమంత పుల్లూరు సుబ్రాయ తెట్టిగారును చిత్తూరు మండలసంఘ కాత్యద్యయగు శ్రీమాన్ కపిస్థళము రాజగోపాలాచార్యులుగారును నేడీ యూరికి వచ్చి యుండి కాంగ్రెస్ ప్రచారము ఖద్దరు స్టోరును నెలకొల్పట, తాలూకాసంఘ మేర్పచుట మున్నగు విషయములపై విచారణ సలిపి తగు ఏర్పాటు గావించినందున ముమ్మరి దీప్రాంధ్యముల యందు కాంగ్రెస్ ప్రచారము విరివిగ సాగునను నమృతము గలుగుచున్నది.

తాలూకా కాంగ్రెస్ కమిటీ

చిత్తూరు మండల కాంగ్రెస్ సంఘమునకు కాభాసంఘముగ నీ యూరి తిరుత్తని తాలూకా కాంగ్రెస్ సంఘము యను పేర నొక కమిటీ స్థాపించుటకును తవ్వారా ప్రస్తుత మేర్పజుచిన ప్రచారకుడు మాత్రమేగాక మరికొందరినిగూడ నియమించి కాంగ్రెస్ ప్రచారమును విరివిగా సాగించెదరనియు యీసంఘమునకు కాత్యదర్శిగ నీ యూరియందలి సుప్రసిద్ధవర్తకులగు శ్రీ యంత ద్వారకాదాస్ నేటిగారు కాత్యదర్శిగాయొందురనియు బెలియుచున్నది.

(ఫ్రెంచి ఎన్నికలందు ముత్తముగ గజగోపాలాచార్యులు ఒక విల్లును ఫ్రెంచి సెనెట్ వారు ఆమోదింపిరి.

నెల్లూరు జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘము

(స్వకీయవిలేఖరి)

జానాబ్ మహమ్మద్ ఖాజా మొహిదీన్

మార్చి 9:— వీరి పక్షమున అంతయు నెల్లూరు ఆత్మకూరు తాలూకాలో ప్రచారము జరుపుచుండిరి. మహమ్మద్ ఖాజా మొహిదీన్ 50 లు పూర్తిగా కనూజా చేసి కాంగ్రెసు ఖద్దరు సంఘము వారికి జల్పించిరి. ఫిబ్రవరి 17 తేదీ మొదలు ఆత్మకూరు తాలూకాలో, వాసిరి, బట్టేపాడు, మురుగల్ల, దేవులు మహిబలూ, తేలూరుపల్లె కోటిత్తెన, కంభంపాడు, చేతేర్ల అప్పారావుపాలెం, ఆత్మకూరు మున్నగు గ్రామములకు వెళ్లి ప్రతి గ్రామమునందును బహిరంగ సభలు జరిపి వీలగుంతవరకు కార్యము చేర్చి కాంగ్రెసు సంఘములను స్థాపించి ఆంధ్రవాతకత్రికలు గ్రామములకు వచ్చుటకు చుదాము కనూజా చేసిరి. మహమ్మదు 80 మంది సభ్యులను ముగ్ధులను చేర్చగలిగిరి. గ్రామములయందు వసతి భవనములను నిర్మించి, ఇట్లు ప్రచారము జరుపూరు గ్రామములకు వెళ్లి దేశమునందలి యాందోళములను సుపర్యవేక్షించి గాని ప్రజల మరల ఉత్సాహ పూరితులై పూర్వముకల కాంగ్రెసు ఉద్యమమునందు పాల్గొనవలయు తెలుపుచున్నారు. ఈ నెల 28 తేదీ కొత్తూరు గ్రామమునందు కూడ ప్రచారము చేసి బహిరంగ సభలో అంతయోద్యమము గూర్చి ప్రబోధము సలిపిరి.

మహమ్మద్ రహిమానుల్లా సాహెబుగారు

వీరు నెల్లూరు తాలూకాలో ప్రచారము చేయుటకు నెల్లూరు జిల్లాలో పనిచేసిరి. పాట్లపాలెం కాల్వపాడి కామలెల్లి వరి గాంధీ కొత్తూరు తేలిపాడు వాల్తేలిపాడు పాట్లపాడి పాట్లపాడు మొదలగు గ్రామములలో తిరిగి ఖద్దరు ఖిలాఫత్, ఉద్యమములగుర్చి ఉపన్యసించుచుండిరి. మహమ్మదు 70 మంది కాంగ్రెసు సభ్యులను చేర్చి చందాలను వసూలుచేసిరి. నూజుల కూడ కొంతకొంతగా చేసి తీసుకొని వచ్చిరి.

పోలూ అప్పయ్యగారు

వీరు నేకటగిరి తాలూకాలో ప్రచారము చేయుటకు మోపూరు కాల్వపాడి మున్నగు గ్రామములయందు ప్రచారము జరుపుచుండిరి. మొట్టమొదట కాంగ్రెసు సభ్యులకు చేర్చి చందాలను వసూలుచేసిరి. గ్రామములకు ఖద్దరు వస్త్రములను విక్రయమునకు తీసుకొని వెళ్లిరి. రు 10 లు తిరుగు స్వరాజ్యనిధి వసూలుచేసిరి.

ఇస్మా-చెంచయ్యగారు

వీరు నాగల వెల్లూరునందు నూతనముగా స్థాపించబడిన జాతీయవిద్యాలయమున ఉపాధ్యాయులుగ నున్నారు.

జేమురూరు లక్ష్మయ్య, పోలవరపు గోవిందరావుగారు

వీరు ఈ నెల కందుకూరు తాలూకాలో కొత్తూరు మంపాల్ల మంగపాటివారిపాలెం జనార్దనపురం సత్తిపాడు పెద్దపాల్లెం, పుడిపాడు మున్నగు గ్రామములకు వెళ్లి ప్రతి గ్రామమునందును సభలు భవనములను నిర్మించి ఖద్దరు ప్రచారమును జరిపించిరి. కందుకూరు ఆచంట సత్యనారాయణగారి గ్రామములయందు నేయుచు వస్త్రములను వర్గములను విక్రయించిరి. కందుకూరుపల్లె గ్రామములయందు, అగ్గవరముల రామ విద్యార్థులు, వాల్కాట్ బ్రదర్లు, మున్నగువారి ఏజెంట్లు గ్రామములయందు కొరబడి వైద్యులను ప్రతి గ్రామమునకు చేర్చుటకు తెలుపుచున్నారు.

వీరు అల్లూరు గ్రామమునందు కూడ కొంతకాలము కార్యము చేర్చుచు చందాలను వసూలుచేయుచుండిరి. మహమ్మదు 80 మంది సభ్యులను చేర్చి చందాలను వసూలుచేసిరి.

శివరాత్రి ప్రచారము

శివరాత్రి వహాత్సర సందర్భమున శ్రీకాళహస్తిపుణ్యక్షేత్రమునందు విశేషముగా చేరు జనులకు తాత్కాలికముగా వైద్యసహజ మొనర్చుటకై జిల్లా సంఘమువారు ఉచితవైద్యశాల నొక దానిని నెలకొల్పి అప్పటికి యిరువురు వైద్యులను మందుల నిచ్చి పంపియుండిరి. 800 మంది రోగులకు వైద్యసహజ మొనర్చబడెను. అచ్చట సభలు భవనములను నిర్మించిరి.

జాతీయవిద్యాలయముల నిర్మాణమై శ్రీయుక్త కంఠాదై శ్రీనివాసగారు ఆయావిద్యాలయములను తనికీ చేయుచు, అచ్చటవచ్చు జరుగుచుండు విద్యావిధానమును తెలిసికొనుట అందు నిర్మాణమై ఆత్మకూరు శ్రీకాళహస్తిపాలెంపాలెం విద్యా విద్యులయందు చదువుకొను బాలికల కొరతను తనికీ

గ్రంథములు పోషణము రాజులు సంఖ్య మగ్గులు సంఖ్య మున్నగు విషయములను నూచించు యొక సమాచార కరము. చేసి ప్రతివిద్యాలయమునకు తనికీ వానికి ప్రత్యక్షములను జాతీయపాఠశాలల ఉపాధ్యాయుల నుంచి కొనుగోలుచున్నారు.

సత్యాగ్రహ ఆశ్రమము

పి.నాగిని కుమారుల వల్లిపాడు గ్రామమునందు సత్యాగ్రహ ఆశ్రమము స్థాపించి తదభివృద్ధి కొరకు నిరతము పాటుపడుచుండు జైప్రసిద్ధుడే నేరకులకు శ్రీయుక్త వతులకు వస్త్రముల గానను ఆశ్రమసభ్యులు సాధారణులకి దిగుమర్చి కృష్ణాబాహు మృగమును, 50 రుయ్యపురు శ్రీయుక్త శ్రీయుక్త మానికొండ సత్యనారాయణగారు ఆశ్రమమునందు నిర్మించిన కుండస్యతేరి వస్త్రములను తీసికొని గూడూరు నేకటగిరి కాళహస్తి మొదలగు ప్రదేశములయందు ఖద్దరు ప్రచారముచేసి బహిరంగ సభలు జరిపి మహమ్మదు 800 లు విజయగల ఖద్దరును విక్రయించిరి. కాళహస్తియందు శివరాత్రి సందర్భమున నేకటగిరి నెల్లూరు నుంచి వెళ్లి యుండిన యితర దేశ నేరకులతో కలిసి, భవనములను నిర్మించిరి. వీరు కర్నూలు నెల్లూరు జిల్లానుండి యితర ముఖ్య గ్రామములకు గాక చెన్నై పురి మొదలగు ప్రదేశములయందు ఖద్దరు ప్రచారముచేయ దలచెట్టియున్నారు.

కాంగ్రెసు సభ్యులు

జిల్లానుండంతటను 1200 మంది కాంగ్రెసు సభ్యులు చందాలు చేర్చించిరి.

గుంటూరు వేంకటసుబ్బయ్యగారు

వీరు కావలి తాలూకాలో ప్రచారముచేయుచు ఖద్దరు వస్త్రములను నున్నారు. ఫిబ్రవరి 18 తేదీ వీరు చెరుగుగిరి పాలెమునకు వెళ్లి యిచ్చట మగ్గులను తనికీచేసి 14 తేదీ మును నూరు గ్రామములలో ఖద్దరు విషయము బోధించి 12 కాంగ్రెసు సభ్యులను చేర్చిరి. 15 తేదీ కావలి గ్రామమునకు విచ్చేసిరి. అచ్చట అదినము 8 మంది సభ్యులను చేర్చిరి. 16 తేదీ ఉడకగిరి తాలూకాకు ప్రయాణమై వెళ్లిరి. 17 తేదీ గుండువరకల గ్రామములో సహాయనిరాకరణోద్యమము గూర్చి ఉపన్యసించిరి. 25, 26 తేదీలయందు దిన్నె గ్రామములలో రైతులతో మాట్లాడి సహకారపద్ధతిని దూది వర్తనము నిజమే చేయుట కొక సంఘమును స్థాపించుట కేర్పాటు చేసిరి. తర్వాత సంఘము ప్రారంభింపబడునని చెప్పుచున్నారు. 27 తేదీ కావలి గ్రామమునకు చేరిరి. అచ్చటకూడ సహకారపద్ధతిని దూది నూజులను వానిని నిజమే చేయుటకు ఖద్దరు కోఆపరేటివ్ సంఘము స్థాపించుటకు ప్రయత్నములు చేసిరి. కొంతపని ప్రారంభించబడినది. కొన్ని వాటానుకు వైకమునాడ వసూలుయినదని వినుచున్నాము.

ఖద్దరు హాకింగు

శ్రీయుక్త మత్తరాజు గోపాలరావుగారు ఫిబ్రవరి మాసమున 7 తేదీ మొదలు 29 తేదీ వరకు రు 158-15-3 ల ఖద్దరు వస్త్రములను విక్రయించిరి. శ్రీయుక్త ఇంద్రకంటి ముబ్బయ్యగారు ఫిబ్రవరి 22 తేదీ మొదలు 29 తేదీ వరకు నెల్లూరు గ్రామ వీధులయందు ఖద్దరు హాకింగుచేసి రు 58-18-9 ల విజయగల వస్త్రములను విక్రయించిరి.

The Zandu Pharmaceutical Works Ltd.,
Elphinstone Road, Bombay.

జాండు పర్యాటికల్ వర్కుస్
—
లిమిటెడ్, బొంబాయి.

మొదటిరకం చంద్రప్రభా మాత్రలు

ఇది శిలాజిల్లు లోహాధిస్థములు, మౌలిక భస్మము, మొదలగువాటిని చేర్చి శాస్త్రోక్తముగా తయారు చేయబడినది. మూత్రముతో కలిసిపోవు క్షుణ్ణము, మూత్రమునందు తీసి (phosphate), తెలుపు మొదలగు నెలకొనముల, నడుమనొప్పి, వాతరొగము, జ్వరములు, బలహీనత యితర శ్రీసంబంధమైన అంటువ్యాధులు మొదలగునవి తగ్గక కుదరదు.

ఒక తులము ఔషధముల బుడ్డి 1-కి ధర రు 1/5/0
3 బుడ్డులు ఒక సారి అర్ధరకం పంపిస్తామి గాని పోస్టు ధరయు కాదు.

మా ఔషధముల క్యాటలాగు యిశానుగా పంపబడును.

Sole Agents
H. Damodar & Co.,
43 China Bazaar Road,
Madras.

ధర్మవరము తాలూకా కాంగ్రెసు సంఘము

1924 వ సంవత్సరము మార్చి నెల 7 వ తేదీన ధర్మవరము తాలూకా కాంగ్రెసు సభ్యులు ధర్మవరము పేటలోనుండు ఖద్దరు అంకడిలో సమావేశమై జరిపిన కార్యక్రమము:—

శిర్కానములు

ఈసభకు బహుశ్రీ పంచాంగం వేంకటరామయ్యగారిని అధ్యక్షులుగా నెన్నుకొనినది.

ధర్మవరము తాలూకా కాంగ్రెసు సంఘమును పునరుద్ధరించు జేయుచు ధర్మవరములో నడచి సంఘమును యేర్పాటు జేయుటకు శిర్కానించడమైనది.

(అ) ధర్మవరము తాలూకా కాంగ్రెసు సంఘమునకు 11 పరు నొకండు మందితో కోకాకార్య నిర్వాహకవర్గము నేర్పాటు జేయడమైనది.

(ఆ) ఈ క్రిందివారలను కార్యనిర్వాహకసభ్యులుగా యేర్పాటు చేయడమైనది.

1. పంచాంగం వేంకటరామయ్యగారు
 - (2) యరగుంట సంతకరావుగారు
 - (3) తుపర్తి సంతకరావుగారు
 - (4) మరాటి కాళిరావుగారు
 - (5) ఆర్ నుబ్బరావుగారు
 - (6) డి. ఆర్. నారాయణస్వామిగారు
 - (7) దుగ్గ పాపయ్యగారు
 - (8) పిన్న మల్లప్పగారు
 - (9) అచర్లదిన్నె వెంకటేశ్వరయ్యగారు
 - (అచార్యుడు)
 - (10) మాడుగుల మాధవ శాస్త్రిగారు
 - (తాడివర)
 - (11) భిల్లూరి వెంకటాచార్యగారు
 - (కుంటిపల్లి)
- వై వారలలో సంఘాధ్యక్షులుగా మల్లాశ్రీ ఎత్తుగుంట సంతకరావుగారిని, కార్యదర్శిగా తుపర్తి సంతకరావుగారిని, కోకాధ్యక్షుగా (ఖజానాదార్) దుగ్గ పాపయ్యగారిని యేర్పాటు చేయడమైనది.

ఈ సంఘమున మహాసభ తప్పటి మొబర్ల జూబిలీ తాలూ 1/8 (ఎనిమిదింట ఒకపాలు) సభ్యులచేరిన తప్ప కార్యక్రమమును జరుపబడదు.

కార్యనిర్వాహకసభకు 6 గురు మొబర్ల చేరిన తప్ప సభ చేయబడదు.

సంఘములోని సభ్యుల చందా మొత్తము కనూలై 5 తోడనే చందా 0-4-0 తాలూ 0-1-0 జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘమునకు బంతుకలుల శిర్కానించడమైనది.

సంఘపు లెఖపు ప్రకములను ధర్మవరము హతయోగ్యములలో నుంచుటకు శిర్కానించడమైనది.

ఫిబ్రవరి 18 వ తేదీనుండి మార్చి 18 వ తేదీవరకు గాంధీ మాసముగా ఆఖిరభారత కాంగ్రెసు సంఘమువారు నిర్ణయించిన శతయోగ సభ్యులకు ఖద్దరు ధారణను చేయుచు యిరయలకు ఖద్దరు ధారణావ్యక్తతను బోధించవలె నని శిర్కానించడమైనది.

(సం) పంచాంగం వేంకటరామయ్య, అధ్యక్షుడు.

మదన కామేశ్వర లేవ్యము.

దుర్బలల పాలిటి సంతవి మేనాము, నిక్కాక కుక్క కన్నము, నిస్సత్తుక, అతిమూత్రము, పీటిని నాతించి మంచి బలమును, యౌవనమును, కాంతిని, వీర్యవృద్ధిని, సంతాపప్రాప్తిని కలిగించు వరప్రపాదము. 2 డబ్బీలను వాడును.

1
20 తులముల డబ్బీ రు 1-4-0. వి.పి. చారి 0-8-0.
పి. శి. పి. అందు కంపెనీ,
ఆయుర్వేద సమాజం పెరిచేపి. (నెల్లూరుజిల్లా.)

ఆంధ్ర శబ్ద చింతామణి
వ్యాఖ్యానము

కర్త:—పారసంది రామశాస్త్రిలుగారు

ఆంధ్రవాక్యమునందలి ప్రభుత్వమును నన్నయభట్టాచార్యుల రచించిన ఆంధ్రవాక్యకరణమున కిది చక్కని తెలుగు వ్యాఖ్యానము. అనేక ప్రాచీన భారతకవులను విమర్శించి నన్నయభట్టాచార్యులకు సంస్కృతాంధ్రములయందు ఆంధ్ర భాష త్యయల నుదాహరించుచు వ్రాయబడిన ఆంధ్రమును వాక్య ఆంధ్రశబ్ద చింతామణి నన్నయ కర్తృత్వము కాదనుచు వాదములన్నియు సుప్రమాణముగా ఖండింబడినవి. భాషా సేవకు లెల్లరు ముఖ్యముగా చూడవలసిన విశేషము తెన్నియొకలవు.

నెల 0-12-0. పోస్టేజీ నెల.

గ్రంథములు దొరుకుటకు:—
మేనేజరు, ఆంధ్రప్రతికాకాంగ్రెసు సంఘము, చెన్నపురి

